

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

VENÄJÄNKIELISTEN LASTEN SADUTUS

Äidinkielen opetuksen tukemista päiväkodissa

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali- ja terveystieteiden
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagoginen lapsi- ja nuorisotyö
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Olga Leri

Lahden ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

LERI, OLGA Venäjänkielisten lasten sadutus. Äidinkielen opetuksen tukemista päiväkodissa.

Sosiaalipedagogisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehdon opinnäytetyö,
45 sivua, 21 liitesivua

Syksy 2011

TIIVISTELMÄ

Toiminnallinen opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Viherlaakson päiväkodin kanssa. Ensisijaisesti opinnäytetyön tavoitteena oli tukea lasten äidinkieltä sadutuksen avulla sekä rohkaista lapsia puhumaan äidinkieltä. Toisena tavoitteena oli tehdä yhdessä venäjänkielisten lasten kanssa satukirja. Satukirjassa on lasten keksimiä tarinoita sekä piirustuksia.

Menetelmänä käytettiin sadutusta, jossa korostuivat lapsilähtöisyys ja lasten kuuleminen. Venäjänkielisiä 3-6 vuotiaita lapsia sadutettiin heidän omalla äidinkielellään. Tekijän oma äidinkieli on myös venäjä. Sadutuksessa kehoitettiin lasta kertomaan oma kertomuksensa, joka kuunneltiin ja kirjoitettiin sanatarkasti muistiin. Lapsia sadutettiin yksittäin, pareittain sekä pienessä ryhmässä. Ennen sadutuskerroja tutustuttiin lapsiin sekä tekijälle uuteen sadutusmenetelmään. Päiväkodin henkilökunta halusi, että tekijä käänsi lasten satuja suomeksi. Opinnäytetyön pääpaino oli sadutusprojekti ja sen pohjalta tehty lasten satukirja venäjän kielellä.

Teoriaosiossa tarkastellaan äidinkielen merkitystä identiteetin luomisen kannalta, kaksikielisyyttä sekä sadutusmenetelmää. Näiden teemojen kautta nousee esille, kuinka tärkeää on rohkaista lapsia ilmaisemaan itseään äidinkielellä.

Opinnäytetyöprosessi onnistui hyvin. Lapset osallistuivat toimintaan innokkaasti ja aktiivisesti. Tuloksena on ”Lasten satukirja”. Sadutusmenetelmä osoittautui keinoksi, jonka avulla lapset voivat ilmaista itseään. Oli mielenkiintoista toteuttaa sadutusprojekti päiväkodissa. Tekijä sai arvokasta kokemusta ja varhaiskasvatussosaamista tulevaisuutta varten projektin aikana.

Avainsanat: äidinkieli, kaksikielisyyttä, sadutus, identiteetti, lapsi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	LASTEN ÄIDINKIELI	2
2.1	Äidinkielen määritelmä	2
2.2	Äidinkielen merkitys lapsille	2
2.3	Äidinkielen tukeminen varhaiskasvatuksessa	5
2.4	Kieliavustaja päivähoidossa	7
3	LASTEN KAKSIKIELISYYS	8
3.1	Kaksikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa	9
3.2	Kaksikielisyyteen liittyviä tutkimuksia	11
3.3	Monikielisuus varhaiskasvatuksessa	12
3.4	Suomi toisena kielenä	12
4	SADUTUS – LAPSEN ÄÄNI KUULLUKSI	13
4.1	Sadutusmenetelmä	13
4.2	Sadutuksen tausta	14
4.3	Sadutusohje	15
5	OPINNÄYTETYÖPROSESSI	16
5.1	Aiheen valinta ja rajaaminen	16
5.2	Sadutusprojektin suunnittelu	18
5.3	Ammattietiikka	20
5.4	Sadutusprojektin toteutus	22
6	SADUTUSPROJEKTIN ARVIOINTI	29
6.1	Tavoitteiden toteutuminen	29
6.2	Oma toiminta	31
6.3	Palautteet	33
7	POHDINTA	35
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Viherlaakson päiväkodin kanssa. Ensisijaisesti opinnäytetyöni tavoitteena on tukea lasten äidinkieltä sadutuksen avulla sekä rohkaista lapsia puhumaan äidinkieltä. Toisena tavoitteena on tehdä yhdessä venäjänkielisten lasten kanssa satukirja, joka on sähköisessä muodossa. Jokaisen lapsen vanhemmat saavat satukirjamme sähköpostitse ilmaiseksi. Minulle on tärkeää, että lapsen ääni tulee kuulluksi. Satukirjassamme on lasten keksimiä tarinoita sekä piirustuksia. Menetelmänä käytän sadutusta, jossa korostuvat lapsilähtöisyys ja lasten kuuleminen. Sadutus on narratiivinen, kuuntelua ja osallisuutta korostava menetelmä, joka sopii kaiken ikäisille. (Sadutus 2010.) Sadutuksessa kehotan lasta kertomaan oman kertomuksensa, jonka minä kuuntelen ja kirjoitan sanatarkasti muistiin.

Sadutan venäjänkielisiä lapsia heidän omalla äidinkielellään, koska minun äidinkieleni on myös venäjä. Mielestäni näin voin hyödyntää ja kehittää omaa pedagogista osaamistani, joka motivoi minua sekä tarjoaa lapsille mahdollisuuden oman äidinkielen käyttöön. Äidinkieli on itsetunnon perusta. Se on tunnekieli. (Räty 2002, 154.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsilla pitää olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Päivähoidonkin tehtävänä on kaksikielisyyden ja kaksikulttuurisuuden tukeminen sekä lapsen suomen kielen taidon kehittäminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39–41.) Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan äidinkielen merkitystä identiteetin kehittämisen kannalta. Maahanmuuttajalapsen perheellä on ensisijainen vastuu lapsen oman äidinkielen kehityksestä. Hyvin kehittynyt äidinkieli antaa hyvää pohjaa lapsen kaksikielisyyteen. (Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005.)

Teoriaosiossa tarkastelen äidinkielen merkitystä identiteetin luomisen kannalta, kaksikielisyyttä sekä sadutusmenetelmää. Käsittelen näitä teemoja, koska ne ovat tärkeitä sosiaalisen kehityksen kannalta. Opinnäytetyöni pääpaino on sadutusprojekti ja sen pohjalta tehty lasten satukirja venäjän kielellä.

2 LASTEN ÄIDINKIELI

2.1 Äidinkielen määritelmä

Tietosanakirjan mukaan äidinkieli on se kieli, jonka ihminen ensimmäiseksi, tavallisesti kotonaan oppii ja jota hän parhaiten tai yksinomaan taitaa (Facta 2001, 739). Suomen perustuslain mukaan oma äidinkieli ja kulttuuri on jokaisen perusoikeus. Kaikilla Suomessa asuvilla ihmisillä on oikeus kehittää ja ylläpitää omaa äidinkieltään. (Suomen perustuslaki 731/1999, 17 §.)

Tässä opinnäytetyössä käsittelen äidinkieltä maahanmuuttajataustaisten lasten näkökulmasta. Maahanmuuttajataustaisella lapsella tarkoitan lasta, jonka äidinkieli on muu kuin suomi ja jonka molemmat vanhemmat (huoltajat) ovat maahanmuuttajia.

Äidinkieli voidaan käsittää äitien lapsilleen puhumana kielenä. Äidinkieltä käytetään päivittäin monella taitotasolla puhuttaessa, leikittäessä, luettaessa ja kirjoitettaessa. Äidinkielen avulla saadaan luonnollinen tunneyhteys lapseen. (Hassinen 2005,13, 37–38.) Äidinkielellä voi ilmaista täsmällisimmin omat ajatuksensa ja tunteensa. Sillä tunnistetaan puhujan tavoittelemat sävyt: huumori tai ironia. (Räty 2002, 154.)

2.2 Äidinkielen merkitys lapsille

Lasten äidinkielen arvostaminen ja sen opettaminen on tärkeää lasten identiteetin positiivisen kehittymisen kannalta (Paavola & Talib 2010, 231). Näin lapsille on tärkeää saada arvostusta ja tukea äidinkielelleen suomenkieliseltä ympäristöltä. Lapsi uskaltaa ja haluaa käyttää äidinkieltä, jos hän kokee, että se on kaunis ja arvokas. Jos lapsi häpeää omaa äidinkieltään, hän ei koskaan opi sitä. (Räty 2002, 155.) Koska lapsi ottaa mallia vanhemmistaan, vanhempien kielimalli on tärkeä. Lapsi myös oppii arvostamaan äidinkieltä, jos kotona ollaan siitä ylpeitä. (Seppälä ym. 2011.)

Kielen hallinta on tärkeä taito elämässä. Siihen perustuu inhimillinen kanssakäyminen ja kulttuuri. (Tolonen 2001, 163.) Äidinkieli vaikuttaa lasten tunne-elämään ja älylliseen kehitykseen. Heikosti kehittynyt äidinkieli vaikuttaa siihen, että lapsi ei kykene riittävästi ilmaisemaan itseään. (Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005, 33.) Äidinkielen välityksellä muodostuu tasapainoinen lapsi, jolla on vahva itsetunto ja joka hyväksyy omaan identiteettinsä ja vanhempiensa taustan (Räty 2002, 155).

Äidinkieli on side omiin juuriin, vanhempiin, isovanhempiin, kotimaahan ja kulttuuriin. Sen takia sen säilyttäminen ja siirtäminen seuraavalle sukupolvelle on tärkeää. (Räty 2002, 154.) Vanhemmilla on tärkeä rooli oman äidinkielen opettamisessa lapselle. Maahanmuuttajalapsi oppii ensimmäisen kielensä, äidinkielen, kotona puhuessaan vanhempiensa kanssa. Vanhempien täytyy antaa lapsille mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltään erilaisissa tilanteissa ja eri-ikäisten ihmisten kanssa. (Alitolppa-Niitamo & Sirkiä 2007, 62–63.)

On tärkeää, että vanhemmat käyttävät hyvää äidinkieltä lastensa kanssa eivätkä sekoita eri kieliä. Vanhemmat voivat rikastuttaa äidinkielen käyttöä monissa arkipäivän tilanteissa. Vanhempien pitää aina puhua omaa äidinkieltään eivätkä he saa vaihtaa suomen kieleen vaikka lapsi vastaisi suomeksi. (Räty 2002, 155.)

Kuitenkaan pelkästään vanhempien kanssa keskustelut eivät riitä äidinkielen kehittymiseen. Lapsi tarvitsee monipuolista kielenkäyttöä ja kommunikaatioita. Koska kodin ulkopuolella lapsi saa paljon erilaisia tietoja ja kokemuksia, saattaa olla, että lapsi ei pysty tai osaa välittää niitä äidinkielellään vanhemmille. Siitä voi seurata ongelmia. Kun yhteinen kieli puuttuu, vanhempien on vaikea olla kasvattajina ja välittää normeja lapselle. (Räty 2002, 155–156.) Kun vanhemman ja lapsen yhteys kärsii, vanhemman on vaikeampi tunnistaa lapsensa tunteita ja tarpeita. Vanhemmat eivät enää tavoita kielellä lastaan. (Seppälä, Broman, Himilä, Jehkonen, Mikkola, Pakkanen, Salmi & Tukia 2011.) Äidinkielen välityksellä muodostuu myös lapsen ja vanhemman välinen tunnesuhde. Monipuolinen äidinkielen käyttö avaa lapselle kykyjä ja taitoja toimia uusissa ihmissuhteissa. (Alijoki 1998, 35.)

On vaarana, että äidinkieli supistuu, vaikka maahanmuuttajat käyttävät sitä kotonaan ja järjestävät lapsilleen äidinkielen opetusta, kun julkinen elämä toimii toisella kielellä (Lepola 2000,210). On huomattu, että Suomessa asuvien maahanmuuttajalasten äidinkieli on heikentynyt. Sen takia äidinkielen oppimisen tukea olisi lisättävä. Maahanmuuttajalasta ei saa vaatia luopumaan omasta äidinkielestään. (Mikkola 2001, 233–231.) Samaa mieltä on Ekaterina Protasova, joka on Helsingin yliopiston venäjän kielen dosentti ja pedagogisten tieteiden tohtori. Hänen erikoistumisalaansa ovat lasten kaksikielisyys, kulttuurienvälinen pedagogiikka ja kielellinen identiteetti. Protasovan (2006, 92) mukaan voi käydä niin, että äidinkieli jostakin syystä heikentyy, mikäli toinen vieras kieli vallitsee lasten elämässä. Näin äidinkieli voi unohtua kokonaan pikku hiljaa.

Uudessa suomalaisessa ympäristössä lapset oppivat kaikkea uutta innokkaasti. Samaan aikaan he eivät käytä venäjän kieltä niin paljon kuin suomen kieltä. Näin kommunikointi venäjän kielellä ei vedä enää puoleensa. Tuloksena on, että kieli, joka olisi mahdollista omaksua maksimaalisesti, unohtuu. Lapset käyttävät suomen sanoja, kun puhuvat venäjän kielellä. Se kertoo siitä, miten nopeasti lasten äidinkieli sopeutuu uuteen ympäristöön. On tärkeää muistaa, että venäjän kielen oppiminen on aktiivinen ja tietoinen prosessi. (Protasova 2006, 91–93.)

Lasta pitää rohkaista käyttämään omaa äidinkieltään. Näin äidinkieltä oppiessaan lapsi omaksuu kielille yhteisen perustan, joka tukee toisen kielen oppimista. Arvostamalla ja tukemalla lapsen äidinkieltä varmistetaan se, että hän saa myös vältäkielen haltuunsa. Oman äidinkielen opetusta jo varhaiskasvatuksessa saaneet menestyvät hyvin koulussa. Äidinkieli on kaiken oppimisen perusta. (Halme 2010, 87.)

Äidinkielen osaaminen luo perustan kielikyvyille ja helpottaa myöhemmin vieraiden kielten oppimista (Alijoki 1998, 35). Myös Mikkola (2001, 230–231) mainitsee omassa tutkimuksessaan, että äidinkielen oppiminen tuo edellytyksiä suomen kielen oppimiselle. Maahanmuuttajalapsesta ei tule suomenkielistä, vaan kaksikielinen. Lasten suomen kieli kehittyy aina äidinkielen perustalle. Lapselle oma äidinkieli on ajattelutaidon perusta. Sanat, jotka lapsi on oppinut yhdellä kielellä,

helpottavat toisten kielten sanojen oppimisessa. (Alitolppa-Niitamo & Sirkiä 2007, 62.)

2.3 Äidinkielen tukeminen varhaiskasvatuksessa

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsilla pitää olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Päivähoidon tehtävänäkin on kaksikielisyyden ja kaksikulttuurisuuden tukeminen sekä lapsen suomen kielen taidon kehittäminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39–41.) Lasten päivähoidon kasvatustavoitteisiin kuuluvat eri maahanmuuttajaryhmien lasten oman kielen ja kulttuurin tukeminen yhteistyössä kyseisen kulttuurin edustajien kanssa. (Asetus lasten päivähoidosta 239/1973, §1a.)

Oman äidinkielen kehittämisessä on tärkeää, että lapsilla on mahdollisuus puhua omaa äidinkieltään muulloinkin, kuin sitä varten suunnitelluissa äidinkielen tuokioissa. Varhaiskasvatuksessa olisi lisättävä kasvatustavojen monikulttuuristen työntekijöiden määrää, koska silloin lapsen oman äidinkielen kehittymistä voidaan tukea vielä paremmin päivähoidon arjessa. Kielen kehityksen tukemisessa on tärkeää lapsen eri aistien aktivoiminen oppimistilanteissa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 29–30.)

Yleinen käsitys on, että lapsi omaksuu äidinkieltänsä spontaanisti ja itsenäisesti. On otettava huomioon, että puheen oppiminen voi hidastua, jos ympäristötekijät ovat epäsuotuisia. Kun lapsi opettelee puhumaan äidinkieltään, hän tarvitsee aikuisten huomiota, aikaa ja yhteistä toimintaa. (Tolonen 2001, 163.) On tärkeää, että äidinkielet ja kulttuurit näkyvät varhaiskasvatuksen arkipäivässä, koska näin lapsi kokee, että hänen kieltänsä ja häntä itseään arvostetaan. (Halme 2010, 88.)

Lapsi omaksuu äidinkieltänsä suunnilleen ensimmäisen neljän elinvuoden aikana kuuntelemalla ja seuraamalla vanhempiaan. Lapsi yrittää matkia aikuisia ja näin rakentaa oman kielijärjestelmänsä. Lapsi tarvitsee vuorovaikutusta kielellisissä

ympäristöissä ja sitä, että hänen kanssaan seurustellaan pienestä lähtien. (Hassinen 2005, 13, 81.)

Jotta lapsi suhtautuu positiivisesti äidinkieleen, hänen tarvitsee ymmärtää mikä rooli sillä kielellä on maailmassa ja minkä takia sitä pitää opiskella. Oppiessaan kieltään lapsi oppi kulttuuriaan. Lapselle pitää kertoa tarinoita sekä opetella pari lauluja ja loruja äidinkielellä. Kasvattajan, joka opettaa lapsille äidinkieltä, pitää kiinnittää huomioon sanavaraston kehittämiseen. Lapsille on luettava erilaisia sisällökkäitä tekstejä ja samalla annettava tietoja omasta sekä muista maista. Tavoitteena on se, että lapsi osaa keskustella omalla äidinkielellään erilaisista aiheista. Näin lasta tutustutetaan oman kulttuuriin. Muiden samaa kieltä puhuvien lasten kanssa oleskelu auttaa lasta ymmärtämään identiteettiään ja löytämään oman asemansa maailmassa. (Protasova & Rodina 2010, 71–73.)

Lapsen kieli kehittyy, jos hän saa paljon mahdollisuuksia käyttää kieltä. Lapsen kanssa pitää keskustella häntä kiinnostavista aiheista. On tärkeää, että lapsi saa puhua eri-ikäisten ihmisten kanssa. Lasten kysymyksiin ja sanomisiin pitää vastata. Sen sijaan lapsen tekemiä virheitä ei tarvitse korjata, vaan voi tuoda oikeat ilmaisut esiin puhuessaan hänen kanssaan. (Alitolppa-Niitamo & Sirkiä 2007, 63.) Monet tutkijat ovat siitä mieltä, että lapsen tulee saada mahdollisimman paljon tukea äidinkielelleen varhaislapsuudessaan (Alijoki 1998, 35).

Päivähoidossa lasta rohkaistaan käyttämään äidinkieltään esimerkiksi leikkien kautta. Ongelmana voi olla se, että lapsi ei halua käyttää äidinkieltään, koska hän ei halua erottua vertaisryhmässä, jos kotikielen käyttäminen tuntuu vieraalta päiväkodissa. (Kuusisto 2010, 62.) Lasta ei saa kieltää puhumasta äidinkieltään. Silloin kun on mahdollista, on hyvä ohjata samankielisiä lapsia leikkimään tai toimimaan äidinkielellä keskenään. (Seppälä 2011.)

Ryhmässä olevien maahanmuuttajalasten kanssa työskentelevien äidinkieltä puhuvien työntekijöiden tulee käyttää perushoidon tilanteissa yhteistä kieltä. Päiväkodissa voidaan harjoitella lauluja ja loruja lapsen äidinkielellä. Lisäksi voidaan järjestää samaa kieltä puhuville lapsille erillisiä omankielisiä leikki-, satu-, peli-,

ja laulutuokiota. Myös unisatu voidaan kuunnella lapsen äidinkielellä. (Halme 2010, 88.)

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa korostetaan, että perheellä on vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisestä ja kehittämisestä (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39). On hyvä, jos neuvolan tai päiväkodin työntekijät keskustelevat vanhempien kanssa kielikysymyksestä sekä tukevat ja kannustavat perhettä oman äidinkielen käytössä. Vanhempien voi olla vaikea ymmärtää, miten tärkeää on opettaa ja puhua lapsen kanssa omalla äidinkielellä. (Räty 2002, 155.) Joskus vanhemmat saattavat alkaa puhua lapsille suomea äidinkielen sijaan, vaikka itse eivät osaa sitä hyvin. Päiväkodin henkilökunnalla on avainasema äidinkielen merkityksen korostamisessa vanhemmille. (Kuusisto 2010, 70.)

Kasvatuskumppanuus on oleellista. Vanhempien kanssa pohditaan keinoja, joilla voidaan tukea äidinkieltä kotona. Lapselle laaditaan kaksikielisyysuunnitelma ja vanhempien kanssa keskustellaan lapsen kielten kehityksestä ja sovitaan tavoitteista, seurannasta ja arvioinnista. Ne kirjataan lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan tai esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. (Halme 2010, 89.)

Lahdenkin varhaiskasvatuksen tehtävä on saada vanhemmat ymmärtämään, että he ovat avainasemassa lapsen äidinkielen kehityksessä. Uudessa kulttuurissa perheet tarvitsevat tukea siinä, miten ylläpitää äidinkieltä ja miten rakentaa lapsille vahva kieli. On hyvä, kun lapsella on paljon kontakteja samaa äidinkieltä puhuvien lasten ja aikuisten kanssa. Koska näin lapsi saa tukea kielitaitonsa kehittymiseen. (Seppälä ym. 2011.)

2.4 Kieliavustaja päivähoidossa

Lahden päivähoidossa toimii äidinkielisiä avustajia eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tukena. Kieliavustaja tukee lapsen oman äidinkielen kehittymistä käyttämällä hyvää ja rikasta kieltä puhuessaan lapsen kanssa. Näin hän edistää lapsen eheän kielellisen ja kulttuurisen identiteetin muodostumista. Kieliavustaja auttaa

lasta olemaan ylpeä omasta kulttuurista välittämällä tietoa lapsen kulttuurista toisille lapsille ja aikuisille. Hän suunnittelee ja toteuttaa lasten omakielistä toimintaa eri sisältöalueilla ja auttaa kartoittamaan lapsen taitotasoa ja kielen kehityksen tasoa. (Broman, Paananen, Seppälä, Stranius & Ylijärvi 2006, 21.)

Kieliavustaja tekee yhteistyötä kasvatusvastuussa olevien työntekijöiden kanssa. Hän toimii tarvittaessa tulkkina ja lapsen apuna kontaktien ja vuorovaikutuksen luomisessa, mutta ei puhu lapsen puolesta. Avustaja toimii joko lapsen rinnalla avustajana tai taka-alalla käsitellen puhutut asiat lapsen omalla äidinkielellä. Mikäli avustajaa ei ole kaikissa apua tarvitsevilla ryhmillä, toimintaa toteutetaan yli ryhmärajojen yhteisenä kerhotoimintana tai niin, että avustaja osallistuu sovittuina aikoina toisen ryhmän toimintaan. (Broman ym. 2006, 21.)

3 LASTEN KAKSIKIELISYYS

Kaksikielisyys tarkoittaa sitä, että ihminen pystyy aktiivisesti ajattelemaan, ymmärtämään ja puhumaan kahdella kielellä. Kaksikielisyteen kasvaminen on dynaaminen prosessi, joka kehittyy puhumalla ja elämällä monikielisessä ympäristössä. Lapsi omaksuu kaksi kieltä kommunikoidessaan kahden kielen ja kulttuurin edustajien kanssa. Kaksikielisyys omaksutaan kaksikielisessä ympäristössä tai kaksikielisessä perheessä. Kaksikielisyys parantaa kanssakäymisen kykyjä ja laajentaa maailmaa. (Hassinen 2005, 13,21,40,44.) Kaksikielisyys on sellainen kielten hallinta, jolloin puhuja käyttää kahta kieltä säännöllisesti luonnollisissa tilanteissa. Silloin ei puhuta siitä, kuinka hyvin pitää hallita molemmat kielet. (Protosova & Rodina, 2005, 5.)

Yksikieliset ja kaksikieliset lapset omaksuvat kielensä luodakseen sosiaalisia kontakteja. Kaksikielisen lapsen kielenkehitys on melko samanlainen kuin yksikielisen lapsen kielen kehittyminen. Kaksikieliset lapset alkavat puhua suunnilleen samanikäisenä kuin yksikieliset lapset. Kielen omaksuminen on hidasta, kun lapsi alkaa erotella kahden kielen sanoja toisistaan. Kaksikieliset lapset omaksuvat enemmän sanoja kuin yksikieliset. Kaksikielinen lapsi tietää, että esineellä on ainakin kaksi nimeä. Kielten sanastojen tasapaino voi muuttua. Lapsi voi käyttää

toisen kielen sanaa, jos hän ei osaa sanaa toisessa kielessä. (Hassinen 2005, 81, 86–87.)

Lapsi voi oppia useampia kieliä myös, jos vanhemmilla on eri äidinkieli. Silloin on tärkeää, että vanhemmat puhuvat lapsille omaa äidinkieltään riippumatta siitä millä kielellä lapsi vastaa. Näin lapsi oppii, mitkä sanat kuuluvat mihinkin kieleen ja oppii erottamaan kielet toisistaan. Jos vanhemmat osaavat useampia kieliä, heidän voi olla vaikea päättää mitä kieltä puhua lasten kanssa. On tärkeää, että vanhemmat puhuvat lapselle sillä kielellä, jolla he pystyvät parhaiten ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan. (Alitolppa-Niitamo & Sirkiä 2007, 63.)

3.1 Kaksikielisyyden tukeminen varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa lapsen sekä oman äidinkielen että suomen kielen kehittymisen tukeminen on tärkeää. Tukemalla maahanmuuttajataustaisen lapsen kaksikielisyyttä ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä autetaan lapsen sopeutumista kasvuympäristöönsä. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2007, 16.) Lapsuudessa oppiminen on helppoa, koska lapsella tavallaan ei ole muita tehtäviä kuin uusien asioiden oppiminen. Lapsi on avoin ja luo helposti kommunikaatiotilanteita ja oppii leikin avulla. (Hassinen 2005, 50.)

Lapsen on helppoa oppia uutta kieltä, mikäli lapsen yksilölliset edellytykset kielten oppimiseen ovat riittävät. Lapsella, jonka ikä on 5-8 vuotta, on kyky omaksua toista kieltä samalla tavalla kuin ensimmäistä kieltä. Mitä pienempi lapsi on, sitä paremmat mahdollisuudet hänellä on täydelliseen toisen kielen omaksumiseen. Siksi on tärkeää, että oppiminen on järjestetty oikein. Se tarkoittaa sitä, että kielen oppimisen pitää keskittyä varhaiskasvatukseen. Kasvattajien pitää rikastaa lasten elämää ja havainnoida jatkuvasti lasten kielten oppimista ja kun he havaitsevat sen tarpeelliseksi, yrittää vaikuttaa siihen. On välttämätöntä, että lapsen ympäristön asenteet kielten oppimiseen ovat myönteiset. (Protosova & Rodina 2005, 9–10.)

Kaikki kielten oppimisen menetelmät perustuvat sekä kouluoppimiseen (oppikirjojen, sanakirjojen ja harjoitusten avulla) että luonnolliseen kommunikaatioon

kielten puhujien kanssa. Lapsen on mahdotonta oppia käyttämään hyvin kieltä ilman erilaisia koulutehtäviä. Maahanmuuttajataustaisella lapsella tulee olla mahdollisuus puhua, kuulla, käyttää ja opiskella toista kieltä äidinkielenään puhuvien lasten ja aikuisten kanssa. Sen pitää tapahtua sekä arjen vuorovaikutustilanteissa että muodollisesti ohjatussa oppimisessa. On vaikea oppia kieltä ilman kanssakäymistä luonnollisissa ja vaihtelevissa tilanteissa. (Protosova & Rodina 2005, 5–6.)

Jos päiväkotia arvostaa kaksikielisyttä, se vaikuttaa myönteisesti lapsen kielen kehitykseen. On hyväksi, että lapsi pystyy käyttämään kieltä sekä aikuisten että lasten kanssa. Aikuisten kanssa lapsi oppii, toisten lasten kanssa lapsi käyttää kieltä käytännössä. Lasta ei tarvitse pakottaa oppimaan, vaan kielet omaksutaan vaivatta. Lapsella pitää olla mahdollisuus toimia mielekkäästi kummassakin kieli-kontekstissa. Kaksikielisyttä tuetaan keskusteluilla, lukemisella, järjestämällä toimintaa kummallakin kielellä sekä tutustumalla toisen kielen ympäristöön. (Hassinen 2005, 55.)

Kaksikielisuuden tukeminen on ensisijainen tehtävä päivähoitossa. Päiväkodilla on tärkeä rooli kaksikielisuuden kehittämisessä sekä lasten kasvatuksessa. Päiväkotia voi hyvin edistää lasten kielten kehitystä. Näin päiväkodin erilaiset leikit ja sosiaalinen ympäristö tuovat edellytyksiä kaksikielisuuden omaksumiseen kognitiivisesti ja tunteenomaisesti. (Protosova 2003, 63.)

Kaksikielisyys voi kehittyä samanaikaisesti, kun kotona puhutaan yhdellä kielellä ja päivähoitossa toisella. Saattaa olla niin, että lapsi alussa ei ymmärrä, että hänen kanssaan puhutaan eri kielillä. Lapsi automaattisesti vastaa sillä kielellä, jolla hänelle puhutaan. Kun kaksikielisyys kehittyy johdonmukaisesti, toinen kieli kehittyy ensimmäisen (äidinkielen) kielen perustalle. Silloin ensimmäinen kieli on dominoiva kieli, jonka kautta lapsi oppii maailmasta. Joka tapauksessa on tärkeää, että lapsella on tuttu ja pysyvä kieliympäristö. Se lujittaa luottamusta lapsen pysyvään ja turvalliseen kasvu-ympäristöön. Lapsella on turvallinen olo, näin ollen lapsen kieli kehittyy jatkuvasti. (Protosova 2003, 66.)

Lapsen kahden kielen oppimista ja kielitaitoa on olennaista arvioida molemmilla hänen puhumillaan kielillä. Kasvattajan arvioinneissa tulee huomioida, kumpi lapsen käyttämistä kielistä on paremmin hallittu, dominoiva kieli. Siihen on olemassa erilaisia kielen kehityksen kartoituksia. Ne osoittavat, minkälaista tukea lapsi tarvitsee sekä oman äidinkielen että toisen kielen kehityksen tukemiseen päivähoiton arjessa. (Korpilahti 2007, 32–33.)

Tässä työssä käsittelen kaksikielisyyttä maahanmuuttajien näkökulmasta. Muutto omasta kotimaasta toiseen vieraaseen maahan vaikuttaa lapsiin eri tavalla ja voi aiheuttaa kriisejä, kuten lapsen puheen myöhästymistä, itkuisuutta ja yhteyden katkeamista lapseen (Hassinen 2005, 45). Vahva äidinkielen perusta auttaa lasta integroitumaan uuteen kotimaahansa. On tärkeää, että kotoutumisessa lapsi säilyttää oman kulttuuritaustansa ja äidinkielensä samanaikaisesti sopeutuen uuteen kotimaahansa. (Mäkelä 2007, 14.) Maahanmuuttajan ainut mahdollisuus säilyttää omat juurensa on kulttuurin ja kielen kautta. Luopuminen äidinkielestä on kuin poistaisi osan minuudesta. Luopumisen taustalla voi olla tavoite sopeutua uuteen kotimaahan nopeasti. (Hassinen 2005, 52.)

3.2 Kaksikielisyyteen liittyviä tutkimuksia

Kaksikielisyyttä on tutkittu paljon. Suurin osa tutkimuksista on tutkijoiden omista lapsista tekemiä tapaustutkimuksia. Werner Leopoldin saksalainen tutkimus vuosilta 1939–1949 on kaksikielisyyden klassinen teos. Lanza tutki vuonna 1997 norjalais-englantilaisen kaksikielisyyden kehitystä. Sirje Hassinen tutki virolais-suomalaisen kaksikielisyyden omaksumista Suomessa asuvan kaksikielisen perheen sisaruksilla. (Hassinen 2005, 12, 21, 29.)

Muutamien tutkimusten mukaan kaksikielisillä lapsilla ajattelukyvyn joustavuus, luovuus ja ongelmanratkaisu on parempaa kuin yksikielisillä. Kaksikieliset lapset pystyvät hyvin pieninä erottamaan kummankin kielensä sanajärjestyksen ja kielipiilliset keinot. On todettu, että kaksikielisyys ei lisää riskiä kielen kehityksen viivästymiin tai häiriöihin. Kuitenkin lapsi saattaa alkaa änkyttää ja kehittyä muita lapsia hitaammin. Kaksikielinen lapsi voi alkaa puhua myöhemmin kuin muut

lapset. Hänen sanavarastonsa saattaa olla pienempi kuin muilla lapsilla, mutta molempien kielten yhteenlaskettu sanavarasto on laajempi kuin muilla. (Hassinen 2005, 49–50; Protosova & Rodina, 2005, 24–25.)

3.3 Monikielisyys varhaiskasvatuksessa

Perinteisesti monikulttuuristen lasten varhaiskasvatuksen tavoite on auttaa lasta kasvamaan kaksikieliseksi. Silloin lapsen kieliksi nähdään oma äidinkieli ja suomi toisena kielenä. Nykyään päivähoiton ryhmät ovat monikielisiä. On tärkeää, että päiväkotiryhmässä otetaan jokaisen lapsen äidinkieli huomioon. Näin monikielisyssä ryhmässä kasvaa monikielisiä lapsia. (Seppälä ym. 2011.)

Lahden varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon sekä suomenkielisten että muunkielisten lasten kielellisen osaamisen kehittäminen. Näin lapsiryhmien monikielisyys on tärkeää kaikkien lasten kasvatuksessa. Kaikki lasten osaamat kielet tuodaan esille ja niitä arvostetaan, esimerkiksi pitämällä ”kieliviikkoja”, joilla opetellaan ryhmässä jonkun puhuvan kielen sanoja tai fraaseja. Myös voidaan harjoitella tunnistamaan kuulemaansa kieltä musiikin avulla. (Seppälä ym. 2011.)

On tärkeää turvata lapsen oman äidinkielen ja lapsen suomen kielen tukeminen niin, että se luo pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Näin lapsella on mahdollisuus kasvaa kahteen kulttuuriin. Lapsi saa tasa-arvoisen kasvupohjan jo päivähoitossa. Toiminnallisen kaksikielisyyden lähtökohtana on hyvä äidinkielen taito, joka edistää myös toisen kielen oppimista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 25, 29.)

3.4 Suomi toisena kielenä

Maahanmuuttajalapsilla on mahdollisuus opiskella suomea toisena kielenä varhaiskasvatuksessa, mikä mahdollistaa luonnollisen vuorovaikutuksen suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi tarvitsee ohjausta kielen omaksumiseen ja käyttöön. (Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005.) Suomen sano-

jen tietoinen opettelu päiväkodin arjen eri tilanteissa on olennaista kielen kehityksen tukemisessa. Arjen vuorovaikutustilanteilla on suuri merkitys lapsen kielen kehittymiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 30.)

Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan kirjataan tavoitteet ja suunnitelma siitä, miten lapsen äidinkielen ja suomen kielen kehitystä tuetaan. Tavoitteena on, että lapsi oppii arkielämän perussanastoa ja osaa käyttää kieltä luontevasti eri tilanteissa. Hyvä suomen kieli auttaa lasta luomaan toverisuhteita suomalaisiin lapsiin. (Broman ym. 2006, 9–10.) Samalla kun edistetään suomen kielen omaksumista, vanhemmille kerrotaan lasten oman äidinkielen merkityksestä. Näin varhaiskasvatuksessa luodaan pohjaa toiminnalliselle kaksikielisuudelle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 41.)

4 SADUTUS – LAPSEN ÄÄNI KUULLUKSI

Sadutusmenetelmän avulla on helppoa sukeltaa lasten maailmaan ja antaa tilaa lasten omille ajatuksille. Näin lapset rohkaistuvat ilmaisemaan itseään. (Karlsson 2005, 41–42.) Sadutus on keino, joka tukee lasten kaksikielisyyttä. Sadutuksen kautta sekä lasten äidinkielen että suomen kielen osaaminen kehittyy.

4.1 Sadutusmenetelmä

Sadutus on narratiivinen, kuuntelua ja osallisuutta korostava menetelmä, joka sopii kaiken ikäisille. Tätä menetelmää käytetään eniten lasten kanssa. Sadutuksen avulla lasten ajatukset muokkautuvat tarinaksi. Sadutuksessa lasta kehoitetaan kertomaan oma tarinansa, jota aikuinen kuuntelee ja kirjoittaa sanatarkasti muistiin. Lapsi päättää itse, millainen hänen tarinansa on. Sadutus on keino, jonka avulla aikuiset oppivat ottamaan lapset ja nuoret mukaan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Sadutusmenetelmän avulla saduttaja osoittaa, että hän on kiinnostunut kuuntelemaan juuri sitä, mitä kertoja haluaa tuoda esiin. (Karlsson 2005, 10–11; 1999, 61; Sadutus 2010.)

Karlssonin (2001) mukaan sadutuksen idea perustuu sille, että jokaisella on omia ajatuksia ja tarinoita, joita kenelläkään muulla ei ole. Ihmisten ajatukset ovat arvokkaita ja niitä on kuunneltava. (Karlsson 2001.) Sadutus yhdistää merkityksellisen kertomisen, kirjoittamisen ja lukemisen. Se sisältää vastavuoroista kuuntelua, kerrontaa, toisen ajatusten vakavasti ottamista ja yhdessä tekemistä. Sadutus on hyvä tapa kertoa omista ajatuksista ilman toisen arviointia ja tulkintaa, mikä antaa läheisyyden ja turvallisuuden tunteen lapselle. (Karlsson 2005, 11; Sadutus 2010.)

4.2 Sadutuksen tausta

Sadutusmenetelmä on koulupsykologi Monika Riihelän kehittämä menetelmä. Hän aloitti sadutusmenetelmän kehittämisen Suomessa 1970-luvun lopussa. 1980-luvun alussa hän kehitti lasten haastattelumenetelmän, joka sai nimen lasten aikakortit. Aikakorttien avulla selvitettiin lasten ajatuksia. Riihelä piti kerrontaa terapeuttisena välineenä lapsen itsetunnon ja osaamisen esille tuomiseen. Sadutusmenetelmän avulla aikuinen voi päästä lasten ajatteluun, hänen mielipiteisiinsä, toiveisiinsa ja uskomuksiinsa. Lasten ymmärtäminen on vaikeaa, sillä heidän ajatuksensa ja kokemuksensa eivät tule esille testien ja haastattelujen avulla. (Karlsson 2001; 2002, 90; 2005, 100–101;.)

Riihelän ja Karlssonin mukaan (2005, 105) jokainen tutkimus ja kokeilu tuovat uusia näkökulmia saduttamiseen. Sadutusmenetelmä pyrkii muuttamaan aikuisten ja lasten vuorovaikutusta. Aikuisten puhevuoroja pitää vähentää ja lasten puhevuoroja tulee lisätä. Erilaisten tutkimuksien mukaan sadutusmenetelmän kehittämisen rajat eivät ole vielä tulleet vastaan. (Karlsson 2005, 105–109.)

Vuonna 1995 sadutusmenetelmä kehittyi varsinaiseksi monitahoiseksi menetelmäksi Satukeikka-projektissa, jota johtivat kehittämisspäällikkö Monika Riihelä ja tutkija Liisa Karlsson. Tässä projektissa nousi esille lasten osallisuus, kuuntelu ja yhteisöllisyys. Stakesin Satukeikka-hankkeessa menetelmä sai nimekseen sadutus. (Karlsson 2001; 2005, 100.)

Suomessa toimii järjestö nimeltä Lapset kertovat ja toimivat ry. Se koordinoi kehittämisen- ja tutkimushankkeita, koulutusta ja seminaareja, joissa hakeudutaan erityisesti lasten ja aikuisten kokemusten äärelle. Osallistuva toimintatapa, kuuntelu, vastavuoroisuus, saduttavat menetelmät ja lasten sekä nuorten oma kulttuuri ovat järjestön keskiössä. (Lapset kertovat ja toimivat ry, 2010.)

4.3 Sadutusohje

Sadutus on yksinkertainen tapahtuma. Siihen tarvitaan kynä, paperi, kertoja ja kuuntelija. Saduttaa voi milloin vain ja missä vain. Lapsia voi saduttaa kahden kesken, erilaisissa ryhmissä tai yksitellen muiden lasten läsnä ollessa. Sadutus aloitetaan sanoilla: "Kerro satu, sellainen kuin itse haluat. Kirjaan sen juuri niin kuin sen minulle kerrot. Lopuksi luen tarinasi, ja voit muuttaa tai korjata sitä, mikäli haluat". (Karlsson 2001;2005, 44, 69; Riihelä 2002; Sadutus 2007.) Minä aloitan sadutusta näin: "Расскажи сказку. Я запишу ее так как ты мне ее расскажешь. Потом я прочитаю в слух твою сказку и ты сможешь исправить ее, если захочешь".

Sadutustilanteessa on tärkeää antaa lapsille puheenvuoro. Kun lapsi itse päättää, mistä hän satuilee, muiden ehdottamia aiheita tai kuvasarjoja ei tarvita. Aikuinen kehottaa lasta kertomaan sadun, hän ei esitä kysymyksiä. Kehotus on pyyntö, joka antaa lapsille vastuun tekemisestä. Näin lapsi näkee, että hänen ajatuksensa ovat tervetulleita ja arvokkaita. Alusta alkaen on tärkeää, että saduttajalla on todellinen halu kuunnella lasta ja kiinnostus siihen, mitä lapsi haluaa omilla keinoillaan ja kertomuksellaan sanoa. (Karlsson 2001;2005, 44–45.)

Aikuinen kirjoittaa sana sanalta muistiin kertomuksen, muuttamatta tai korjaamatta lapsen "virheitä". Kirjaamisen yhteydessä aikuinen voi joutua pyytämään lasta odottamaan hetken, jotta hän pystyy kirjoittamaan kaiken ylös. Se ei yleensä häiritse kertojaa, koska tauon aikana lapsi voi rauhassa miettiä, miten kertomus jatkuu. (Karlsson 2001; 2005, 45, 52.)

Lopuksi aikuinen lukee lapselle kirjoitetun sadun. Silloin lapselle konkretisoituu, miten kirjainkoukerot muuttuvat puheeksi, juuri sellaiseksi, jota hän hetkeä aiemmin tuotti. Näin lapsi kuulee keksimänsä tarinan. Aikuinen voi korjata tekstiä, jos lapsi haluaa muuttaa jotakin. Lapsi haluaa usein piirtää kuvan tarinastaan. Joskus lapsi haluaa piirtää ensin ja kertoa sitten. (Karlsson 2001; 2005, 53.)

Lasten sadut voi myös taltioida videolle, valokuvasarjana tai äänikasetille. Kirjaamisessa on silti etuja, koska se on helppoa. Lapsi voi heti kuulla, miten aikuinen on kertomuksen ymmärtänyt, kun tarina lopussa luetaan ääneen. Lapsen oma tarina kelpaa juuri sellaisena, jona hän sen esittää. (Karlsson 2001.)

Lapsi voi päättää siitä, kenelle sadun saa lukea. Yleensä lapselle on tärkeää, että hänen satunsa luetaan muille ja että muut kuuntelevat hänen kertomustaan. Kun satu luetaan ääneen, lapsi kokee ylpeyttä kertomuksesta. Lukemalla ääneen lapsille osoitetaan, että heidän kertomuksensa ovat arvokkaita. (Karlsson 2005, 53–55.)

Lasta voi saduttaa jostakin tietystä aiheesta, mitä kutsutaan aihesadutukseksi. Karlssonin (2005) mukaan siihen voi siirtyä useiden saduttamiskertojen jälkeen, kun on saatu luotua kuunteleva toiminnan kulttuuri. Aihesadutuksessa lapselta voi esimerkiksi kysyä, liittyykö hänen meneillään olevaan tilanteeseensa jokin satu. On tärkeää kuitenkin muistaa saduttaa lasta myös hänen itsensä valitsemista aiheista. (Karlsson 2005, 47.)

5 OPINNÄYTETYÖPROSESSI

5.1 Aiheen valinta ja rajaaminen

Haluan tehdä toiminnallisen opinnäytetyön, joka liittyy lasten äidinkielen tukemiseen. Ajatuksena on tehdä sellainen opinnäytetyö, jonka kautta voisin itse oppia uutta ja hyödyntää sitä päiväkodissa. Kirjoitan opinnäytetyöni yksin, koska näin minulle on helpompaa järjestää aikataulut ja pitää niistä kiinni. Silloin olen myös itse vastuussa opinnäytetyöni onnistumisesta.

Vilkan ja Airaksisen (2003, 23) mukaan aihevalinta on todella tärkeä opinnäytetyön prosessissa. Aihevalinnassa on pohdittava minkälaiset asiat kiinnostavat sionomin alan opinnoissa tai työharjoittelussa. On tärkeää, että aihe on kiinnostava ja motivoiva. (Vilka & Airaksinen 2003, 23.) Opinnäytetyön aihevalintaan on vaikuttanut kokemukseni työharjoittelusta. Työharjoitteluni Viherlaakson päiväkodissa Lahdessa vaikutti aihevalintaan merkittävästi, koska siellä oli paljon venäjänkielisiä lapsia. Vilka ja Airaksinen (2003, 16) korostavat siitä, että hyvä aihe ylläpitää suhteita aiempiin harjoittelupaikkoihin ja tulee työelämän tarpeista. Työelämänlähtöinen opinnäytetyö syventää tietoja ja taitoja kiinnostavassa aiheessa.

Ollessani työharjoittelussa päiväkodissa toteutin projektin, jossa lapset tutustuivat venäläiseen kulttuuriin. Tämä vahvisti myös ylpeyttäni omasta kulttuuristani. Maahanmuuttajalapsille ja heidän vanhemmilleen on tärkeää, että heidän kulttuuristaan ja kielestään ollaan kiinnostuneita ja ne otetaan huomioon päiväkodin toiminnassa. Näin lasten kulttuurin arvo nousee sekä lapsen itsensä että muiden silmissä. Lapsi kokee, että hänen kulttuuriaan arvostetaan eikä hänen tarvitse hävetä erilaisuuttaan. (Alijoki 1998, 35.)

Toisen työharjoittelun aikana työskentelin Lahden maahanmuuttajapalveluissa. Sen kautta minulla oli mahdollisuus osallistua erilaisiin infotilaisuuksiin ja palavereihin, joissa puhuttiin kuinka tärkeää on oman äidinkielen tukeminen. Silloin päätin, että aiheeni liittyy lasten äidinkielen tukemiseen. Hirsjärvi, Remes ja Sajaavaara (2009, 71) ovat siitä mieltä, että tutkimuksen tulee lähteä liikkeelle jostakin kiinnostusta herättävästä ilmiöstä.

Vilka ja Airaksinen (2003, 24) mainitsevat, että opinnäytetyön aiheen pitää motivoida kirjoittaja kehittämään taitoja, joita voidaan hyödyntää ammatillisessa kasvussa. Työharjoittelun aikana varhaiskasvatuksessa olen huomannut, että viihdyn lasten kanssa todella hyvin. Valitsin opinnäytetyön menetelmäksi nimenomaan sadutuksen, koska se sisältää tärkeitä periaatteita, kuten lapsilähtöisyyden ja lasten osallistumisen. Sadutusmenetelmä oli minulle aika vieras, joten tutustuin siihen ja sain tieteellistä tietoa ja ratkaisuja toimintaani.

5.2 Sadutusprojektin suunnittelu

Halusin yhdistää opinnäytetyöni ja työharjoitteluni Viherlaakson päiväkodissa. Ensimmäiseksi kirjoitin sähköpostia päiväkodin johtajalle ja ehdotin hänelle sadutusprojektiani. Ideani sopi hänelle. Päiväkodin johtaja sopi kanssani ensimmäisen tapaamisen, johon osallistuivat myös päiväkotiryhmien lastentarhanopettajat.

Tapaamisessa esitin ideoitani sadutusprojektista. Sain myös kuulla henkilökunnan ehdotuksia ja toiveita sadutusprojektin suhteen. Sain esimerkiksi hyvän ehdotuksen, että voisin saduttaa lapsia päiväkodin valkoisessa huoneessa, jossa rauhallisessa tilanteessa voi olla helpompaa keksiä tarinoita kuin tavallisessa päiväkodin ympäristössä.

Henkilökunta oli sitä mieltä, että tuleva työni on mielenkiintoinen ja samaan aikaan haastava, koska lapset eivät puhu paljon äidinkielellään. Sadutuksessa voi olla vaikeaa saada lapset puhumaan ja kertomaan tarinoita. Päätimme, että tulen päiväkotiin ennen sadutusprojektia tutustumaan lapsiin ja leikkimään heidän kanssaan, jotta tulen tutuksi lapsille. Näin heille olisi helpompaa kertoa minulle tarinoitansa.

Päiväkodin johtajan kanssa sovimme, että minä käänän lasten tarinoita suomeksi. Näin lastentarhanopettajat voivat saada käsityksen lasten äidinkielen kehityksestä sekä heidän ajatuksistaan ja ajattelumaailmastaan. Minulle oli tärkeää saada arviointia lapsilta. Halusin, että lapset kertovat minulle, mitä mieltä he ovat tästä toiminnasta. Keräsin palautetta myös päiväkodin johtajalta ja henkilökunnalta sekä lasten vanhemmilta palautelomakkeen avulla (LIITE 2 ja 3). Vilkan ja Airaksisen (2003, 157) mukaan palautteessa on hyvä pyytää kommentteja tapahtuman onnistumisesta, työn visuaalisesta ilmeestä sekä luettavuudesta.

Lastentarhanopettajat olivat hyvin innostuneita sadutusprojektistani, joten minusta oli luontevaa ja viihtyisää työskennellä heidän kanssaan. He kertoivat minulle olevansa valmiita auttamaan ja neuvomaan minua tarvittaessa. Avoin ja ystävällinen ilmapiiri motivoi minua ja antoi eväitä jaksamiseen. Tulevat haasteet eivät pelottaneet, vaan innostivat minua tekemään työtä lasten kanssa.

Keskustelun aikana emme päättäneet kirjan julkaisutilanteesta, koska halusin saada ensin lasten omia ajatuksia ja ehdotuksia siitä, miten kirja voitaisiin julkaista. Minulle oli tärkeää, että lapset osallistuivat projektiin mahdollisimman paljon. Mahdollisuus kuulua ryhmään auttaa lasta kokemaan itsensä tarpeelliseksi. Jokaiselle lapselle löytyy jokin tehtävä, josta hän on vastuussa. Itsenäiset tehtävät lisäävät lasten vastuuntuntoa ja itsearvostusta. (Rasku-Puttonen 2006, 113.)

Yhtenä lapsilähtöisen kasvatuksen perusajatuksena on se, että kasvatustavoitteiden, menetelmien ja sisältöjen tulee lähteä lapsen tarpeista (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 57). Lapsilähtöisen toiminnan perustana on lapsen kunnioittaminen ainutlaatuisena yksilönä, jolla on omat tunteet, ajatukset, kiinnostuksen kohteet ja mielipiteet. Jokainen lapsi tulee hyväksyä sellaisena kuin hän on. Kasvattaja näkee lapsen aktiivisena tekijänä ja toimijana. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 35.)

Karlsson (2005, 44) mainitsee, että lapselle on tärkeää olla aktiivinen, tehdä itse ja vaikuttaa sekä tulla arvostetuksi. Näin lasten aloitteellisuus, usko kykyyn oppia ja luottamus omiin ajatuksiinsa ja näkemyksiinsä vahvistuvat. (Karlsson 2005, 44.) Yksilöön tulee suhtautua hyväksyvästi ja ymmärtäen, koska se vahvistaa yksilön kehitystä (Raina-Haapaniemi 2005, 108).

Suunnittelin, että kun olen saduttanut kaikkia lapsia, kokoan lasten tarinat ja piirustukset tietokoneella monistettavaksi kirjaksi. Minä käänän tarinat suomeksi itse ja laitan käänökset venäjänkielisten tarinoiden alle. Näin lapset voivat itse näyttää omia tarinoitaan kavereilleen ja henkilökunnalle. Valmiin satukirjan lähetän sähköpostitse vanhemmille.

Sadutuksen aikana pidän päiväkirjaa, jotta minun olisi helpompaa arvioida omaa toimintaani ja ajatuksiani. Opinnäytetyöpäiväkirja on henkilökohtainen opinnäytetyöprosessin dokumentointi. Se toimii kuin muistina. Opinnäytetyöprosessi on pitkä ja laaja prosessi ja loppuvaiheessa voi olla vaikea muistaa, mitä ratkaisuja alussa tehtiin. (Vilkka & Airaksinen 2003, 19.) Päiväkirjan avulla voin seurata omaa kehitystäni, menestystäni ja virheitäni, sekä lasten toimintaa ja käyttäytymistä sadutuksen aikana. Vilkka ja Airaksinen (2003, 154) korostavat, että toi-

minnallinen opinnäytetyö tehdään tutkivalla asenteella. Näin laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää dokumentoida prosessi. Toimintani raportoinnissa käytän päiväkirjan muistiinpanoja. Kirjoitan omista havainnoistani, lasten toiminnasta sekä sadutuksen sujumisesta.

5.3 Ammattietiikka

Sosiaalialan eettisyys merkitsee kykyä pohtia omaa toimintaansa ja päätöksentekoaan, sekä halua nähdä arjen toiminnoissa erilaisia vaihtoehtoja (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry 2005, 6). Suunnitelmaseminaarin jälkeen hain tutkimusluvan lasten sadutusta varten Lahden päivähoitojohtalta. Lapsiin kohdistuvan tutkimuksen toteuttamisessa ensimmäinen askel on eettisistä syistä luvan tai suostumuksen saanti (Ruoppila 1999, 32). Samaan aikaan sovittiin päiväkodin johtajan kanssa, milloin voin tulla tutustumaan lapsiin ja kertomaan vanhemmille toiminnastani. Kirjoitin vanhemmille kirjeen (LIITE 1), jossa kerroin mitä sadutus on ja mitkä ovat tavoitteeni sekä pyysin kirjallista lupaa, että lapsi voi osallistua sadutukseen. Kun sain tutkimukseen luvan, pyrin heti aloittamaan lasten saduttamisen. Sain melkein kaikilta venäjäkielisten lasten vanhemmilta luvat lasten osallistumiseen sadutukseen.

Toimintaani suunnitellessani minun piti ottaa huomioon eettiset kysymykset, esimerkiksi kohderyhmän valinta, luvan saaminen sadutukseen vanhemmilta ja lasten kunnioittaminen. Päätin, että en julkaise lasten nimiä, ja sadut ja piirustukset tulevat satukirjaan nimettöminä.

Eettiset kysymykset ovat oleellisia sosiaalialan työssä. Eettinen harkinta on osa ammattikäytäntöä työtilanteissa. Sosiaalialan ammattilaisella on vastuu tekemisistään eettisistä ratkaisuista ja valinnoista. Eettinen harkinta liittyy toiminnan valintojen, keinojen, kohteiden ja seurausten tutkimuksiin ja käsittelyyn. (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry 2005, 11.)

Olin etukäteen miettinyt, miten toimin. On tärkeää kertoa lapsille toiminnasta tavalla, jonka kaikki ymmärtävät. Lapsille on eri keinoin yritettävä kertoa, mitä tu-

lee tapahtumaan. Tutkimustilanteessa on kunnioitettava lasten yksilöllisyyttä ja erityispiirteitä. (Ruoppila 1999, 38–39.) Asiakaslähtöisyys on tärkeä periaate sosiaalialan ammatillisessa työssä. Ammattilaisten tulee kehittää menettelytapoja ja työkäytäntöjä, jotta he pystyvät vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin ja ammatin eettisiin periaatteisiin. (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry 2005, 11.)

Minun tuli etukäteen miettiä erilaisia tilanteita, joita voisi tapahtua sadutuksen aikana. Esimerkiksi mitä sanon, jos lapsi käyttää sopimattomia sanoja sadussa. Mietin, miten rajoitan lasten kertomuksia tarvittaessa. Olen kuitenkin tilanteessa aikuisena ja kasvattajana, enkä voi hyväksyä kaikkea. Miten selitän lapselle, että hänen tarinaansa ei voi julkaista? Miten motivoin lasta kertomaan tarinoita? Esimerkiksi lapsi voi piirtää ensin ja sen jälkeen kertoa tarinan kuvastaan. Nämä olivat vaikeita kysymyksiä minulle.

Karlssonin mukaan lapsi voi sulkea suunsa, jos aikuinen osoittaa jollakin tavalla, ettei lapsi osaa tai tee kuten aikuinen haluaa. Lapsen mieltä askarruttavat asiat voivat jäädä piiloon. Sadutusmenelmä tuo esiin tiedon dynaamisen luonteen ja suhteellisuuden. Tiedon oikeellisuus riippuu sitä, missä tilanteessa sitä käytetään. Lapselle on tärkeää että hänen kertomuksensa on hänen omansa ja sellainen, jonka hän on itse keksinyt. (Karlsson 2005, 61–62.)

Halusin, että lapset päättävät itse, haluavatko he näyttää satuja ja piirustuksia muille. Minä olen ainoa, joka tietää, mikä kertomuksista kuuluu kullekin lapselle. Lapsiin kohdistuvan tutkimuksen eettiset kysymykset perustuvat lasten oikeuksiin tulla kuulluksi ja huomioonotetuksi sekä oikeudesta yksityisyyteen (Ruoppila 1999, 27).

Haluaisin, että sadutustapahtuma olisi monipuolinen ja mielekäs lapsille, jotta he jaksaisivat keskittyä sadutukseen. Olin valmis muuttamaan toimintaani tarvittaessa ja rakentamaan toimintaa ottaen huomioon lasten mielipiteet ja toivomukset. Toiminta tulee suunnitella niin, että jokainen lapsi huomioidaan yksilönä. Kasvattajan on oltava tietoinen siitä, mitä hän tekee ja miksi. (Kalliala 2008, 22–23.)

5.4 Sadutusprojektin toteutus

Opinnäytetyön toiminnallinen osuus lähti liikkeelle siitä, kun menin päiväkotiin tutustumaan venäjäkielisiin lapsiin. Ennen sadutusprojektin alkua huhtikuussa kävin päiväkodissa pari kertaa viikossa, jotta tulisin tutuksi heille. Osallistuin mm. kielikerhon toimintaan. Silloin tavoitteenani oli tutustuttaa lapset sadutusprojektiin ja innostaa heitä osallistumaan siihen.

Aluksi juttelimme lasten kanssa siitä, mitä satukirjassamme tulee olemaan ja miten julkistamme satukirjamme. Halusin lasten ideat kuuluviin satukirjassamme. Koska olimme tuttuja keskenämme, tunnelma oli mukava ja keskustelu oli luontevaa. Lapset innostuivat projektistani ja samalla osallistuivat hienosti kirjan suunnitteluun. Kysyin lapsilta, miten he haluavat kuvittaa kirjaa ja lapset päättivät kuvittaa satua värikynillä piirtäen. Heistä oli hienoa, että kirjamme tulee olemaan sähköisessä muodossa ja sitä tehdään tietokoneella. Heistä oli mukavaa, että kirjamme voi näyttää kavereille tietokoneen avulla.

Minulle oli helppoa aloittaa sadutusprojektini, koska tunsin lapset. Sadutukseen osallistui 6 lasta, jotka olivat eri-ikäisiä ja eri ryhmistä. En ottanut kaikki lapsia kerralla sadutukseen. Sadutin kerrallaan yhtä tai kahta lasta sekä lapsia pienessä ryhmässä. Pienen ryhmän, jossa oli 3 lasta, muodostin lasten ikäkausien mukaan. Silloin yksilöllinen huomioiminen oli helpompaa. Sadutin lapsia, heidän kielikerhon aikataulunsa mukaan aamupäivällä, koska näin toiminta oli helpompi järjestää. Silloin lapset ovat jo päiväkodissa. Lapset olivat jo tottuneet sellaiseen aikatauluun, että jonakin päivänä heillä on toimintaa venäjänkielisen kieliavustajan kanssa. Näin lasten päivärytmi säilyi, jotta lapsille ei tullut lisää stressiä.

Ensimmäinen sadutuspäivä

Ensimmäinen sadutuskerta jännitti minua, koska en ollut koskaan ennen saduttanut lapsia. Tavoitteenani oli onnistua sadutuksessa ja saada lasten sanomisia kirjoitettua muistiin. Päätin, että alussa sadutan jokaisen lapsen yksilöllisesti. Näin pystyin ottamaan huomioon jokaisen lapsen, jotta hänen äänensä tulee kuulluksi. Sinä päivänä sadutukseen osallistui kaksi lasta. Lapset olivat kielikerhossa, joten sadutustaa oli helppo järjestää. Sadutin heitä kahden kesken. Kun yksi lapsi oli

kieliavustajan kanssa, sadutin toista lasta viereisessä huoneessa. Jatkoisin näin eteenpäin, koska niin oli helppoa huomioida jokaisen lapsen tarpeet yksilöllisesti.

Alussa oli vaikeaa pysyä lasten vauhdissa kirjoittaessa heidän kerrontaansa. Ensimmäistä kertaa saduttaessani yksi lapsi katsoi, miten kirjoitin hänen kertomansa sanat muistiin. Hänestä oli kiva seurata, kuinka hänen puheensa muuttui kirjaimiksi. Lapset ovat jo tottuneet siihen, että heitä sadutetaan päiväkodissa suomeksi. Kuitenkin alussa eräs lapsi epäili sitä, mistä hän saa kertoa satua.

Ensimmäinen sadutuskerta onnistui hyvin. Olin tyytyväinen, että lapset innostuivat sadun kertomisesta. He halusivat heti, että minä luen heidän satujaan kieliavustajalle ja toisille lapsille. Lapset olivat tyytyväisiä, kun he näyttivät piirustuksiaan ja minä luin heidän satujaan ääneen kielikerhossa.

Ensimmäinen sadutuskertani jää varmasti minulle muistiin. Kuten Karlsson (2005, 47–48) mainitsee, monet saduttajat muistavat läheisyyden tunteen ja sen, kuinka tärkeää lapsille on se, että heidän tarinaansa arvostetaan. Yllätyin siitä, kuinka luovia lapset ovat ja kuinka helposti tarinat syntyivät. Yhteensä sinä päivänä satukirjaamme tuli kolme satua ja kaksi kuvaa.

Toinen sadutuspäivä

Toisena sadutuspäivänä sadutin kahta pientä lasta yksilöllisesti. Sadutin lapsia aamupäivällä, koska sadutus oli silloin helpompi järjestää. Kotileikkihuone oli vapaa, joten me menimme sinne. Ensimmäisen lapsen kanssa sadutus sujui melko hyvin. Lapsi piirsi ensiksi kuvan ja sen jälkeen kertoi satua kuvasta. Toisen lapsen kanssa sadutus ei sujunut kovinkaan hyvin. Lapsi piirsi nopeasti kuvan eikä halunnut kertoa satua kuvasta.

Ongelmana oli se, että kotileikkihuone innosti pienet lapset leikkimään ja heidän keskittymisensä sadutukseen herpaantui. Tämän vuoksi päätin, että seuraavalla kerralla sadutan pieniä lapsia jossakin toisessa paikassa. Toisena sadutuspäivänä lapsilta syntyi kaksi satua. Annoin satujen ja kuvien tekemiselle riittävästi aikaa silloin, kun niiden tekeminen kesti vähän kauemmin. Tämän päivän tavoitteet

toteutuivat, sain lapset kertomaan satuja ja pystyin ottamaan jokaisen lapsen huomioon yksilöllisesti.

Kolmas sadutuspäivä

Kolmantena sadutuspäivänä sadutin yhtä lasta kahden kesken. Tavoitteeni oli saada lapsi keksimään satu. Sadutuksen alussa lapsi oli ujo. Lapsi sanoi, että hän oli huolissaan siitä, että hän ei osaa keksiä hyvää tarinaa. Silloin kerroin lapselle, että minulle on tärkeää kuulla hänen oma tarinansa ja että arvostan sitä juuri sellaisena kuin se on. Karlsson toteaa, että joskus lapsi voi olla sitä mieltä, ettei hän osaa kertoa satua. Monet lapset eivät myöskään tiedä, mitä sadutus on, ja ajattelevat, että sadutettaessa hänen pitää osata jokin satu ulkoa. (Karlsson 2005, 71.)

Pikku hiljaa lapsi pyrki piirtämään kuvaa ja samaan aikaan kertoi satua kuvasta. Lapsi innostui sadutuksesta ja häneltä syntyi pitkä satu. Hän mietti joka lausetta ja se vei paljon aikaa. Onneksi meillä oli aikaa, koska kiirettä ei ollut. Annoin lapselle mahdollisuuden keksiä satua omassa tahdissaan. Lapsi oli iloinen, kun luin hänen satuaan ääneen. Hän oli ylpeä kuvasta, jonka hän piirsi satua varten. Minäkin sain positiivista kokemusta. Tämän takia voin sanoa, että tämä sadutuskerta oli mahtavaa.

Neljäs sadutuspäivä

Neljäntenä päivänä eräs lapsi kieltäytyi ensiksi kertomasta satua ja kunnioitin hänen päätöstään. Kun tulin hakemaan lasta sadutukseen, hän kokosi palapeliä. Lapsi oli keskittynyt toimintaan, eikä hän halunnut keskeyttää sitä. Silloin sadutuksen sijaan leikin lapsen kanssa. Myöhemmin lapsi halusi leikkiä junalla minun kansani. Näin leikissä lapselta kuitenkin syntyi tarina, jonka ehdin kirjoittaa muistiin. On hyvä, että olin miettinyt jo etukäteen, mitä teen, jos lapsi ei halua kertoa minulle satua. Näin pystyin nopeasti reagoimaan ja olin valmis muokkaamaan omaa toimintaani tilanteen mukaan. Tämän sadutuskerran tavoitteeni toteutuivat. Otin lapsen yksilöllisesti huomioon.

Viides sadutuspäivä

Viidentenä päivänä lapsi, joka oli kieltäytynyt kertomasta satua, suostui sadutukseen heti. Hän lähti minun mukani mielellään toiseen huoneeseen. Alussa ker-

roin hänelle vielä kerran satukirjasta ja mitä me teemme. Huomasin, että kuitenkin lapsi ei ollut täysin ymmärtänyt, mitä me olimme tekemässä ja keksi satua itseään varten. Minusta tuntui siltä, että hän piirsi kuvaa leikkien. Samaan aikaan lapsi kertoi satua siitä, mitä kuvassa tapahtuu. Lisäksi lapsi ehti tarkastella, miten kirjoitin hänen satuaan muistiin. Silloin korostin, että lapsella on vapaus kertoa, mitä hän haluaa. Karlsson (2005, 61) tuo esiin, että saduttaessaan aikuinen ei saa alkaa opettamaan lapsille sadun rakennetta. Silloin lapsille ei synny ajatusta, että hänen satunsa on riittävän hyvä.

Myöhemmin muistutin lapselle, että hänen toisesta sadustaan ei ole kuvaa. Lapsi halusi, että luen hänen satuaan hänelle. Sen jälkeen hän piirsi kuvan toiseen satuun. Tämä sadutuskerta onnistui hyvin. Tavoitteeni saada tämä lapsi keksimään satu toteutui. Lapsi oli iloinen ja tyytyväinen, kuin luin hänelle hänen omaa satuaan.

Kuudes sadutuspäivä

Kuudentena sadutuspäivänä tavoitteena oli onnistua sadutuksessa niin, että lapset pystyvät keskittymään satujen keksimiseen. Silloin sadutin kahta pientä lasta kerrallaan. Ajatuksena oli saduttaa lapsia valkoisessa huoneessa, mutta valitettavasti se oli varattu. Näin jouduin saduttamaan lapsia taas kotileikkihuoneessa. Sen takia lapset eivät pystyneet keskittymään satujen kertomiseen. Lupasin heille, että leikimme tämän toiminnan jälkeen. Näin sain lapset pikku hiljaa keksimään satua yhdessä. Vaikka lapset eivät pystyneet keskittymään sadun kerrontaan täysillä, he kuitenkin saivat satunsa tehtyä loppuun. Yhden lapsen kanssa tuntui, että hän ei ymmärtänyt sadutuksen ideaa. Hän halusi leikkiä ja toimia oman halunsa mukaan. Näin leikimme yhdessä jonkun aikaa ja sitten lähdimme takaisin päiväkotiryhmään.

Tavoitteeni ei toteutunut täysin, vaikka sain yhden tarinan. En pystynyt saamaan lapsia keskittymään sadutukseen. Sadutuksen aikana minun piti tehdä lisää kysymyksiä sadusta, jotta prosessi eteni. Tärkeintä oli, että saduttajana olin todella kiinnostunut kuuntelemaan lasten satua. Olen oppinut sadutusmenetelmän saduttaessani lapsia ja käyttänyt hyväkseni teoriakirjana Karlssonin (2005) Sadutus – Avain osallistavaan toimintakulttuuriin teosta. Karlssonin (2005, 44) mukaan ai-

kuinen oppii parhaiten menetelmästä lapsilta ja muutamien kertojen jälkeen sadutus sujuu luontevasti.

Seitsemäs sadutuspäivä

Tultuani päiväkotiin seitsemäntenä sadutuspäivänä huomasin, että kieliaivustaja oli poissa ja kielikerhon huone oli vapaa. Päätin, että voisin saduttaa lapsia pienessä ryhmässä. Kerroin lapsille siitä ja lapset odottivat innoissaan ryhmän sadutusta. Sadutukseen osallistui kolme lasta eri ryhmistä. Tämä oli viimeinen sadutuskerta ja siksi päätin, että sovimme isompien lasten kanssa satukirjamme nimen sekä etusivun. Pienimmät lapset eivät olleet kiinnostuneita kirjan tekemisestä, vaan kuvien piirtämisestä.

Prosessin aikana joillekin lapsille oli tärkeää seurata kirjamme valmistumista. Siksi tällä kerralla ennen uuden sadun aloittamista kävimme läpi aikaisemmat sadut. Lapset halusivat tietää, kuinka paljon satuja ja kuvia meillä on, mistä sadut ovat ja kuka oli tehnyt ne. He halusivat myös, että minä lukisin heidän satujaan muille lapsille ja näyttäisin kuvia. Näin lapset saavat kokemuksia arvostuksesta. Lapset huomasivat, että he voivat keksiä mielenkiintoisia satuja, joita muut lapset kuuntelivat innolla.

Lapset valitsivat itse mieluisan paikan työskentelyyn. Satuja ja kuvia syntyi erilaisista paikoista: pöydän alta, päältä, tuolilta, penkiltä, matolta sekä lattialta. Lapset pitivät siitä, että heillä oli mahdollisuus toimia omassa tahdissaan ja rauhassa.

Pienessä ryhmässä sadun keksiminen oli aluksi hankalaa. Ryhmässä oli lapsia, jotka ovat hiljaisia, ja niitä, joilta tuli helposti ideoita tarinaan. Halusin huolehtia siitä, että jokainen lapsi osallistui kerrontaan. Sen takia kysyin hiljaisemmilta lapsilta, miten satua voitaisiin jatkaa. Pienessä ryhmässä en painostanut lapsia kertomaan satuja, vaan annoin heille aikaa katsoa sivusta miten muut lapset kertoivat satuja. Näin lapsi kertoi satuaan siinä vaiheessa kuin itse halusi.

Huomasin, että en toiminut kaikessa sadutuksen ohjeiden mukaan. Saduttaessani tein lisää kysymyksiä hiljaisina hetkinä, koska satu ei tuntunut etenevän minnekään. Karlssonin mukaan (2005, 44) saduttaessa aikuisen ei pidä tehdä lisäkysy-

myksiä lapselle eikä antaa kertomukselle aihetta, jotta lapsen satu säilyy kertojan päättävällällä. Poikkesin Karlssonin ohjeista muutaman lapsen yksilösadutustilanteessa, koska halusin jokaisen lapsen äänen kuuluviin, Ennen kysymysten esittämistä annoin lapsille aikaa miettiä rauhassa omaa satuaan.

Kun lapset päättivät, että satu on valmis, he pyrkivät piirtämään kuvia tarinaa varten. Kuvitusosuus kesti pidempään kuin saduttaminen. Lasten mielestä he piirsivät hienoja kuvia. Monille lapsille oli tärkeää, että he saivat piirtää kuvan omasta sadustaan. Toisaalta joskus lapset eivät halunneet piirtää kuvaa sadusta. Se tapahtui silloin, kun lapsi keksi kaksi satua kerrallaan. Lapset eivät pystyneet silloin keskittymään toisen kuvan tekemiseen. Eräs lapsi pyysi kaveria piirtämään kuvan sadustaan. Monilla lapsilla valmistui ensin kuva ja vasta sitten tarina.

Tämän jälkeen lapset halusivat vielä kertoa oman satunsa yksin. Näin sadutin jokaisen lapsen yksilöllisesti. Muut lapset kuuntelivat kerrottavaa tarinaa. Yleensä lapset tykkäsivät omasta sadustaan, eivätkä korjanneet mitään luettuani sen. Vain kerran eräs lapsi korjasi pieniä yksityiskohtia omassa sadussaan. Jotkut sadut tehtiin joka lausetta suunnitellen ja se vei paljon aikaa. Toisaalta muilla lapsilla sadut syntyivät niin nopeasti, että kirjoittajana oli vaikea pysyä perässä. Tämän jälkeen tilanne meni aika hurjaksi. Lapset olivat niin innoissaan, että he alkoivat jutella erilaisista aiheista kovalla äänellä, jopa vähän kiistellä. Silloin päätin viedä lapset takaisin omiin ryhmiinsä.

Sadutus pienessä ryhmässä onnistui mielestäni hyvin. Lapset jaksoivat keskittyä sadutukseen ja olla paikoillaan. Jokaisella lapsella oli oma roolinsa sadutuksessa. Ryhmässä yhdessä kerrottu satu luo yhteisöllisyyttä. Näin yhteissadutus synnyttää ryhmään kiinteyttä ja yhteenkuuluvuutta. (Karlsson 2005, 70.) Yhteissadussa lapset auttoivat toisiaan jatkamaan sadun kerrontaa. He kysyivät, miten satuja voidaan jatkaa, antoivat lisää aiheita ja ideoita sadun syntymiseen. Huomasin, että sadun kertominen pienessä ryhmässä toi monille lapsille rohkeutta. Pidin vetäjän roolista pienessä ryhmässä.

Vanhemmilla lapsilla tarinat syntyivät helposti, mutta toisaalta pienet lapset olivat kiinnostuneempia kuvien piirtämisestä. Myöhemmin lapset halusivat nähdä, kuin-

ka pitkiä heidän satunsa ovat päiväkirjassani. He vertailivat keskenään, kenellä on pisin satu. Näin lapset motivoivat toisiaan kertomaan pidemmän sadun kuin kaverrilla. Useat lapset kertoivat, että he halusivat näyttää kirjamme ystävilleen ja vanhemmilleen.

Lapset antoivat minulle myös ohjeita kirjan kokoamista varten. Lapsilla oli mahdollisuus vaikuttaa siihen, missä järjestyksessä sadut ovat. Lasten kanssa päätimme yhdessä kirjan etusivusta. He halusivat, että etusivulla on heidän piirustuksiaan. Kuitenkin oli vaikea päättää mitkä kuvat tulisivat etusivulle. Päätimme lasten kanssa, että minä valitsen etusivulle tulevat kuvat sattumanvaraisesti kansioista. Kirjan nimi syntyi helposti. Keskustellessani lasten kanssa ehdotin heille paria keksimääni kirjan nimeä. Lapset tykkäsivät niistä ja äänestämällä valitsimme yhden. Kirjamme nimi on venäjäksi Детская книжка сказок. Suomeksi se on Lasten satukirja.

Lasten satukirjan julkistaminen

Sadutettuani kaikki lapset, pyrin kokoamaan sadut ja piirustukset yhteen. Kaikki lapset osasivat kertoa satua toiveeni mukaan. Saduttajana minun ei tarvinnut rajoittaa lasten sadunkerrontaa. Kotona luin sadut ja paneuduin lasten ajatuksiin ja satujen aiheisiin. Huomasin, että monien satujen aiheet kulkevat käsi kädessä lasten elämän kanssa. Lapset kertoivat usein hyvinkin iloisia satuja. Satuja kirjoittaessani huomasin, että lapset kertoivat aika samanlaisista teemoista. Lasten saduissa esille nousivat perheen tärkeys, kaverit, ystävyys ja muut mukavat asiat, joista lapset pitävät. Jotkut lapset käyttivät elokuvien tarjoamia hahmoja sekä tarinoita. Kaikki lapset kertoivat satua vain venäjäksi, vaikka en pyytänyt heitä. Lasten saduissa ei ole suomen kielen sanoja.

Toukokuun 2011 aikana kirjoitin kaikki lasten sadut viimeistelyyn muotoon tietokoneella ja käänsin ne suomeksi. Satuja oli yhteensä 13. Minulle oli aika vaikeaa kääntää sadut suomeksi. Piti miettiä, miten käännän ne, pitääkö tietyt lasten lauseet säilyttää vai noudattaa sittenkin kielioppia. Loppujen lopuksi päätin, että pyrin noudattamaan kielioppia, jotta olisi helpompi ymmärtää, mistä satu kertoo säilyttäen kuitenkin lasten keksimät lauseet ja sanat. Kun lasten sadut oli käännetty suomeksi ja kirjoitettu tietokoneella, päätin tulostaa jokaiselle lapselle oman

satukirjamme kopion. Näin lapset voivat itse näyttää satukirjaamme kavereille, henkilökunnalle ja vanhemmille. Aina kun lapsilla on mahdollisuus kertoa saduistamme, kuvistamme ja satukirjastamme, se tuo heille ylpeyttä omasta työstään. Voisin myös lukea sadut julkaisutilaisuudessa, mutta luulen, että se olisi vaikea järjestää yksin.

Lähetin yhden satukirjan version päiväkodin johtajalle, jotta hän antaisi satukirjamme päiväkodin henkilökunnalle. Vein päiväkotiin valmiin satukirjamme kopiot (LIITE 5) ja kiitoskirjeet lapsille sekä vanhemmille (LIITE 4). Yhdelle lapselle annoin satukirjamme, kun hän istui ryhmässään muiden lasten kanssa ennen aamupiiriä. Hän pyysi minua kertomaan toisille lapsille meidän satukirjastamme. Näytin muille lapsille, minkälaisen kiitoskirjeen hän sai osallistumisesta kirjan tekemiseen. Lapsi itse näytti muille satukirjamme ja hänen satujaan siellä. Hän näytti iloiselta ja ylpeältä siitä, että muut lapset arvostivat satukirjaamme.

Muille lapsille annoin satukirjamme pienessä ryhmässä sekä kielikerhossa. Silloin näytin lapsille heidän oman tarinansa, jos he eivät tunnistaneet sitä itse. Lapsista oli mielenkiintoista etsiä oma satunsa ja piirustuksensa satukirjastamme. Lapset selasivat sivuja tarkkaan. Kun lapsi koki, että hänen satunsa on arvokas, se todella vahvisti hänet ylpeyttään omasta kulttuuristaan ja toki myös itsestään. Lapset huomasivat, että heidän satunsa ja kuvansa olivat merkityksellisiä aikuisille.

6 SADUTUSPROJEKTIN ARVIOINTI

6.1 Tavoitteiden toteutuminen

Sadutusprojektini tavoitteena oli tukea lasten äidinkieltä sadutuksen avulla sekä rohkaista lapsia puhumaan sitä. Toisena tavoitteena oli tehdä yhdessä venäjänkielisten lasten kanssa satukirja. Mielestäni mietin tavoitteita perusteellisesti ja toteutin niitä johdonmukaisesti projektissani. Tavoitteeni toteutuivat hyvin. Lasten satukirja vastasi odotuksiani. Suurin osa lapsista osallistui mielellään toimintaan.

Toiminta oli lapsille vapaaehtoista. Saavutin lasten luottamuksen. Siitä kertoo se, että lapset uskalsivat kertoa minulle satuja.

Kunnioitin lasten tuotoksia ja kysyin aina lasten lupaa käyttää heidän satujaan ja piirustuksiaan satukirjaamme. Alussa ajattelin, että olen tyytyväinen, jos saisin jokaiselta lapselta yhden tarinan ja yhden kuvan satukirjaamme. Onnistuin luomaan ystävällisen ja turvallisen ilmapiirin, jotta lapset uskalsivat näyttää tunteitaan. Näin todellisuudessa sain satukirjaamme jokaiselta lapselta pari satua ja pari kuvaa. Myöhemmin tajusin että olisin voinut saduttaa lapsia vielä pari kertaa enemmän.

Sadutusta oli mielenkiintoista käyttää. Mielestäni se on toimiva menetelmä lasten kanssa. Sadutuksen avulla lapset pääsevät tuomaan esille omia ajatuksia, tunteita ja toiveita äidinkielellä. Kuitenkin pitää muistaa, että satua ei tarvitse tulkita, se on tärkeä sellaisenaan. Sadutusta on helppo toteuttaa. On muistettava antaa lapsille aikaa sadun kertomiseen. Oli oikein, että annoin lasten kertoa satuja heidän itse valitsemastaan aiheesta. Lapset saivat mahdollisuuden piirtää ja kertoa asioista vapaasti.

Sadutus tuntui keinolta, jonka avulla lapset voivat ilmaista itseään. Sadutus on myös hyvä keino parantamaan itsetuntoa ja saamaan lapset huomaamaan, että he osaavat tehdä jotakin, jota muut arvostavat. Sadutus avaa lasten maailmaa. Sadutusprojektini aikana osoitin lapsille, että lapsen oman äidinkielen osaaminen on yhtä tärkeää kuin suomen kielen osaaminen. Olen huomannut, että venäjänkieliset lapset pitävät tärkeänä kahdenkeskistä aikaa samaa kieltä puhuvan aikuisen kanssa. Lapsen mielenkiinnon ja kiinnostuksen kohteiden jakaminen hänen kanssaan tukee lapsen itsetuntoa sekä edistää kielellistä kehitystä.

Huomasin, että lapset nauttivat sadutusprojektistani, vaikka aikajakso oli lyhyt. Uskon, että sadutuksen aikana lapsilla oli mukavia hetkiä. Lapsille on tärkeää, että heitä kuullaan. Lapsille on annettava mahdollisuus olla oma itsensä. Lapset tulivat iloisiksi, kun kannustin heitä keksimaan satuja ja kehuin heitä heidän tekemisestään. Kuuntelemalla lasta, huomioimalla lasten mielipiteitä ja ajatuksia paranne-

taan lasten itsetuntoa. Lapset kokivat tärkeäksi huomion ja arvostuksen saamisen. Sadutusprojektini oli lapsilähtöinen ja siinä korostui lapsen osallisuus.

Lapset uskalsivat ryhtyä puhumaan ja keksimään satuja äidinkielellään. Näin lyhytaikaisessa projektissa ei kuitenkaan voi saada kovin merkittäviä tuloksia äidin kielen tukemista. Sadutettaessa venäläisestä kulttuurista tulevilla lapsilla oli mahdollisuus kommunikoida omalla äidinkielellään.

Sadutusprojektini oli läpsilähtöinen. Uskon, että jokaisen lapsen ääni tuli kuulluksi. Yritin projektin aikana aina kysyä lasten mielipidettä ja ideoita. Esimerkiksi, kun mietimme, missä järjestyksessä sadut tulivat satukirjaamme. Kuitenkin huomasi, että olisin voinut saada lasten ajatuksia ja ideoita vielä enemmän satukirjan tekemiseen.

Mielestäni sadutusprojektini onnistui hyvin ja vastasi asettamiani tavoitteita. Siitä kertoo sadutuksen kautta syntynyt venäjänkielisten lasten satukirja. Lapset ja päiväkodin henkilökunta pitävät satukirjaa tärkeänä. Näin lapset saivat konkreettisen muiston lapsuudestaan. Luulen, että satukirjamme voi tarjota lapsille iloa myöhemminkin, jos se säilyy tallessa.

6.2 Oma toiminta

Satukirjaprojektini oli minulle opettavainen ja mielenkiintoinen. Pidin yhteistyötä päiväkodin kanssa. Oli mukava työskennellä lasten kanssa. Olen saanut positiivista kokemusta, joka kannustaa minua saduttamaan lapsia tulevaisuudessakin. Tunteen kuitenkin vaihtelivat opinnäytetyön prosessin aikana. Alussa tiesin, mistä pitäisi aloittaa ja olin varma, että tulen selviämään tästä opinnäytetyöstäni. Vähitellen teoriaosuus muodostui matkan varrella. Kokonaisuus selkeytyi kuitenkin vasta, kun tein yhteistyötä päiväkodin kanssa ja pääsin saduttamaan lapsia. Sadutushetket olivat varmasti opinnäytetyöprosessissani parasta. Lasten aito nauru ja ilo saivat minut tuntemaan työni onnistuneeksi. Tuntui hyvältä, kun lapset innostuivat kertomaan satuja.

Pohdin projektin aikana vastasiko toimintani sadutuksen periaatteita. Olin noudattanut sadutuksen ohjeita suurin piirtein. Halusin jokaisen lapsen äänen kuuluviin ja muutaman lapsen yksilösadutustilanteessa poikkesin Karlssonin ohjeista. Ohjeiden vastaisesti tein lisäkysymyksiä lapsille. Kysyin silloin lapsilta kysymyksiä heidän piirroksistaan, koska lapset eivät sanoneet mitään. Kuitenkin ennen kysymysten esittämistä annoin lapsille aikaa miettiä rauhassa omaa satuaan.

Sadutuksessa yritin väistyä ohjaavasta roolistani ja annoin lapsille vapautta. Näin tuin myös lasten mielikuvituksen kehittymistä. Sadutus antaa vapautta lasten mielikuvituksille. Näin lapset tuntevat itsensä arvostetuksi. Huomasin, että jotkut lapset nauttivat satujen kertomisesta enemmän kuin satukuvien piirtämisestä. Jotkut toisaalta nauttivat enemmän kuvien piirtämisestä kuin satujen kertomisesta. Mielestäni pienryhmätoiminta oli hyvä keino saduttaa lapsia. Silloin lapset saivat enemmän huomiota minulta. Koska jokainen lapsi on luonteeltaan erilainen, otin huomioon jokaisen lapsen yksilöllisesti saduttaessani.

Sadutusprojektini aikana sekä saduttajana että kasvattajana oli erittäin tärkeää panostaa omaan kielenkäyttöön. Käytin silloin rikasta venäjän kieltä, varsinkin oikeita sanamuotoja ja lauserakenteita. Vältin puhekielen ja slangin käyttöä, koska lapset oppivat sellaista kieltä luonnollisesti arkipäivän tilanteissa.

Äidinkielen opetuksen lisäksi sadutus opettaa lapsille sosiaalisia taitoja. Sadutusprojektini lopussa monet lapset halusivat kuulla muiden lasten satuja. Ryhmäsadutuksessa lasten piti kuunnella muita ollen hiljaa ja odottaen omaa vuoroaan. Siten lapset saivat vuorovaikutustaitoja sekä oppivat ottamaan huomioon muut lapset. Näin lapset saivat kokemuksia vastavuoroisuudesta.

Projektin ohjaajana olin koko ajan ystävällinen ja positiivinen lasten kanssa, jotta heidän oli helpompi olla minun kanssani. Osoitin heille, että olin aidosti kiinnostunut lapsista ja heidän saduistaan. Saduttajana olin joustava ja valmis muuttamaan tarvittaessa toimintaamme tilanteen mukaan. Näin lapset pääsivät vaikuttamaan satukirjamme tekemiseen omalla tavallaan. Heillä oli mahdollisuus tuoda omaa luovutaa esille. Minusta on tärkeää hyväksyä lapset sellaisina kuin he ovat ja kannustaa heitä. Minä kasvattajana yritin muuttaa ilmapiiriä sellaiseksi, että

lasten olisi hyvä olla. Myönteinen palaute ja kannustava ilmapiiri ovat minulle perusedellytyksiä.

Sadutusprojektin prosessi antoi minulle vahvuuksia toimia tulevana varhaiskasvatuksen ammattilaisena. Prosessin aikana pidin oppimispäiväkirjaa, jonka avulla seurasin, miten teoreettiset tiedot ja kokemuksen tuoma osaaminen yhdistyivät. Olen huomannut, että opin onnistumisen sekä epäonnistumisen kautta. Minun on kehitettävä ohjaamistaitoja sekä opittava asettamaan lapsille tiukat rajat. Kuitenkin onnistuin työskennellessäni lasten kanssa. Projektin aikana itsevarmuus erilaisten tuokioiden järjestämiseen kasvoi. Tärkein voimavarani työni etenemisen kannalta oli haluni onnistua työskennellessäni lasten kanssa.

6.3 Palautteet

Pyysin sadutusprojektistani palautetta lapsilta, päiväkodin työntekijöiltä ja johtajalta sekä vanhemmilta. Halusin tietää heidän ajatuksiaan sadutusprojektistani. Tein palautelomakkeen vanhemmille ja päiväkodin työntekijöille (LIITE 2 ja 3). Lähetin palautelomakkeet sähköpostitse. Palautteessa kysyin esimerkiksi, mitä mieltä he olivat lasten satukirjaprojektistani. Pyysin lapsilta sanallista palautetta satukirjamme tekemisestä.

Palaute vanhemmilta

Lähetin vanhemmille palautelomakkeen (LIITE 2) sähköpostitse satukirjamme mukaan. Sain kaikilta vanhemmilta sähköpostiosoitteet, kun pyysin lupaa lasten osallistumisesta sadutukseen. Vanhemmat eivät antaneet palautetta. Voi olla, että vanhemmat suhtautuivat palautteen antamiseen välinpitämättömästi ja ajattelivat, palautteen olevan merkityksetöntä. En halua ajatella, että satukirjaprojektia ei koettu tärkeäksi asiaksi lasten perheissä. Lisäksi vanhemmat saattoivat olla kiireisiä eivätkä ehtineet vastamaan kysymyksiin.

Myöhemmin ajattelin, että olisi kannattanut antaa vanhemmille kirjallinen palautelomake. Ehkä näin heille olisi ollut helpompaa ja nopeampaa vastata kysymyksiin. Minun olisi pitänyt kiinnittää enemmän huomiota palautelomakkeisiin.

Suunnittelussa olen kuitenkin tutustunut pariin opinnäytetyöhön ja niiden liitteenä oleviin palautelomakkeisiin. Luulen, että tein liian paljon kysymyksiä ja muutamia kysymyksiä olisi voinut yhdistää. Myös olisin voinut tehdä toisenlaisen palautelomakkeen, jossa ei olisi ollut avoimia kysymyksiä. Silloin vanhempien olisi tarvinnut vain valita sopiva vaihtoehto.

Palaute päiväkodin henkilökunnalta

Lähetin palautelomakkeen (LIITE 3) päiväkodin johtajalle, jotta hän antaisi sen päiväkodin henkilökunnalle. Päiväkodin henkilökunta vastasi, että venäjänkielisten lasten satukirjaprojektini oli hyvä idea. Projektin sisältöä oli vaikea arvioida, koska heillä ei ollut siitä enempää tietoa. Henkilökunta olisi toivonut enemmän tietoa projektin tavoitteista pystyäkseen arvioimaan satuprojektin onnistumista.

Henkilökunnan mielestä hyvää satuprojektissani oli se, että projektini oli lapsilähäinen. Ideana satuprojekti oli hyvä, sillä päiväkodin henkilökunta ei voi saduttaa lapsia heidän omalla äidinkielellään. Omalla äidinkielellä sadutettaessa lapsi pystyy käyttämään laajempaa sanavarastoa ja samalla se tukee lapsen oman äidinkielen kehittymistä. Omalla äidinkielellä sadutettaessa lapsi saa myös mahdollisuuden ilmaista tunteitaan.

Henkilökunta olisi toivonut yleisinfoa satuprojektista, menetelmistä ja tavoitteista. Lisäksi henkilökunnalla olisi pitänyt olla mahdollisuus osallistua sadutustuokioihin, jotta he olisivat voineet havainnoida lasten keskittymistä, innostumista ja vuorovaikutuksen määrää sadutustilanteessa. Samoin varsinaisesta satukirjaprojektista he eivät osaneet sanoa mitään, koska se tapahtui ainoastaan tutkijan ja lasten välillä. Tuotoksesta on vaikea päätellä projektin kokonaisvaltaisesta onnistumisesta mitään. Henkilökunta oli siitä mieltä, että välttämättä en tarvitse tällaista henkilökunnan palautetta projektiini, vaan voin arvioida sitä itse tutkijana. Jos kuitenkin haluan palautetta, on hyvä ensi kerralla pohtia näitä seikkoja, joita olen tuonut esille.

On hyvä, että palautteissa nousi esille mahdollisia kehitysehdotuksia, vaikka se ei parannakaan tämän tutkimuksen lopputulosta. Syksyllä vuonna 2010 kävin päiväkodissa. Silloin keskustelimme henkilökunnan kanssa opinnäytetyöprojektistani,

sen tavoitteista sekä menetelmästä. Minun piti kertoa sadutusprojektistani vielä kerran keväällä 2011, kun aloitin saduttamaan lapsia, koska ensimmäisestä tapaamisesta oli pitkä aika, eivätkä asiat olleet enää muistissa.

En ottanut huomioon, että päiväkodin henkilökunta olisi halunnut olla mukana sadutuksen aikana. Luulen, että henkilökunnan olisi ollut vaikea arvioida sadutushetkeä, koska se toteutettiin venäjän kielellä. Kuitenkin yleistä ilmapiiriä olisi ollut mahdollista havainnoida. Henkilökunnan läsnäolo olisi voinut saada lapset ujostelevaan sadutuksessa.

Palaute lapsilta

Keräsin lapsilta palautetta sadutusprojektista heti sadutushetken jälkeen. Pysin saamaan lapsilta mahdollisimman paljon suullista palautetta, esimerkiksi kysymyksillä: Oliko kivaa, hauskaa tai mielenkiintoista. Mikä oli kivaa? Mistä tykkäsit? Suullinen palaute oli mielestäni sopiva tapa saada lasten ajatuksia toiminnastamme, vaikka pienten lasten oli vaikea antaa palautetta sadutusprojektistani.

Tuloksesta päätellen suurin osa lapsista piti sadutusprojektista, eli satukirjan tekemisestä. Osan mielestä sadutusprojektissani oli kiva istua ja maata lattialla ja samaan aikaan kertoa satuja sekä piirtää kuvia. Monet kysyivät, miksi en kirjoittanut satuja heti tietokoneella. Jotkut lapset tykkäsivät, että he pystyivät kertomaan satuja omasta aiheesta. Lasten mielestä oli mukava istua piirissä ja kertoa satuja muillekin. Lapset tykkäsivät siitä, että he saivat satukirjamme tulostettuna, näin he voivat näyttää sitä kavereille päiväkodin ryhmässäkin.

7 POHDINTA

Kirjoittaessani pohdintaani olen joutunut miettimään omaa kehitystäni, joka on tapahtunut opinnäytetyön prosessin aikana. Olen kysellyt itseltäni erilaisia kysymyksiä: Mitä osaan? Mihin pystyn? Mitä haluan saavuttaa? Olen huomannut, kuinka alussa olen vielä matkallani ja kuinka paljon minun on kehitettävä itseäni. Pikku hiljaa opinnäytetyön toteuttamisen ohella minulle on alkanut muodostua

käsitys itsestäni kasvattajana, vaikka vielä hapuilenkin ja haen ammatillista mi-nääni.

Opinnäytetyöni, joka liittyi varhaiskasvatukseen, oli työelämälähtöinen. Toteutin sadutusprojektini yhteistyössä Viherlaakson päiväkodin kanssa. Työelämänlähtöi-nen opinnäytetyö, joka oli suunnattu lasten äidinkielen tukemiseen, syvensi tietoja ja taitoja kiinnostavasta aiheesta. Aihe oli sidoksissa työelämän kanssa sekä mie-lenkiintoinen minulle. Olen tyytyväinen opinnäytetyöhöni, joka sopi minulle to-della hyvin.

Opinnäytetyöprosessini sujui kokonaisuudessaan hyvin. Aloitin opinnäytetyön tekemisen syksyllä 2010. Opinnäytetyöni eteni rauhallisesti. Pysyin aikataulussa ja olen siihen tyytyväinen. Halusin toteuttaa opinnäytetyön yksin, koska ajattelin että näin voin tuoda esille paremmin oman osaamiseni varhaiskasvatuksen alueel-la. Samalla minulla oli mahdollisuus toteuttaa työtäni oman aikataulun mukaan. Varasin paljon aikaa opinnäytetyöhön. Alussa vauhti oli nopea, mutta sitten se hidastui. Panostin sitten opinnäytetyön kirjoittamiseen tasaisesti. Toiminnallinen osuus toteutui hyvin, mutta raportointi oli vaikeaa.

Kokonaisuudessa sadutusprojektini toteuttaminen päiväkodissa varmisti sen, että haluan olla tekemisessä lasten kanssa tulevaisuudessakin. Oli hienoa, että päivä-kodissa minuun luotettiin ja pystyin toimimaan omalla tavallani. Sadutuskertojen päätyttyä olin väsynyt, mutta motivaationi oli hyvä. Pyrin heti kirjoittamaan opin-näytetyöni raporttia. Näin tuoreet muistiot auttoivat kirjoittamisen edistymistä. Tuntui kuitenkin vähän surulliselta, koska sadutushetket olivat takana ja edessä oli vain kirjoittamista.

Koin haastavaksi opinnäytetyöni kirjoittamisen suomen kielellä. Sen takia kuva-sin sadutustuokiot lyhyesti. Kuitenkin raportoinnissa näkyvät minun perusedelly-tykseni, työtavat sekä periaatteet, joita minä noudatin projektissani. Kirjoittami-nessa auttoivat säännölliset tapaamiset suomen kielen opettajan kanssa. Välillä pidin taukoja ja harkitsin omia ajatuksiani. Tiedän nyt sen, miltä tuntuu kirjoittaa tieteellistä tekstiä ja toteuttaa toiminnallinen opinnäytetyö tavoitteiden mukaisesti. Luin paljon kirjallisuutta äidinkieleen ja kaksikielisyyteen liittyvistä asioista sekä

suomen kielellä että venäjän kielellä. Saamani tiedot kehittivät minua tulevaksi kasvattajaksi. Joskus oli vaikea toimia kahdella kielellä, kun jouduin kääntämään tieteellistä tekstiä venäjän kieleltä suomeksi.

Projekti herätti ajatuksia äidinkielen tukemisesta päiväkodissa. Kielikerhossa voidaan käyttää sadutusta äidinkielen tukemisen välineenä jatkossakin. Omalla kielellä leikityt leikit, sadut ja lorut vahvistavat lapsen identiteettiä. Lapset pitävät niistä ja ne jäävät helposti lasten mieleen. Päivähoidossa tulee panostaa erilaisten satujen lukemiseen äidinkielellä. Nykyään satujen lukeminen on vähentynyt kotona, kun tilalle ovat tulleet tietokonepelit ja elokuvat. Systemaattiseen äidinkielen oppimiseen ja kehittymiseen pitää panostaa.

Mielestäni kieliavustajan tulee päivähoidossa panostaa arkipäivän tilanteiden kielenkäyttöön. Näin arkipäivän tilanteet sujuvat hienosti, lapsilla on turvallinen olo päiväryhmissäkin. Arkipäivän tilanteissa ja rutiineissa lapset voivat oppia äidinkieltä luonnollisesti. Venäjänkielisille lapsille on helpottavaa, että päivähoidossa on heidän kulttuuriaan edustava aikuinen. Näin lapset eivät tunne oloaan erilaisiksi. Lapselle tulee osoittaa eri keinoilla, että hänen äidinkielensä on yhtä arvokas ja tärkeä kuin suomen kieli. Koska äidinkieli ei ole vain tunteiden ja ajattelun kieli, se on osa persoonallisuutta. Äidinkieli kuuluu tärkeänä osana lasten perheeseen ja sukuun.

Vanhemmat saivat tietoja, mitä sadutus on ja miten se toimi. Kirjoitin vanhemmille sadutusmenetelmästä heidän omalla äidinkielellään kirjeessä, jossa pyysin luvan sadutukseen. Näin vanhemmatkin voivat saduttaa lastaan kotona omalla äidinkielellään. Siten vanhemmat tukevat äidinkielen kehittämistä, jossa heillä on tärkeä rooli. Toivon, että vanhemmat arvostavat meidän satukirjamme ja säilyttävät sen tallessa siihen asti, kun lapset ovat aikuisia.

Lasten satukirjallamme on suuri merkitys lapsille. Sen avulla lapset näkevät, että heidän sadut ovat arvokkaita ja vaalittavia. Näin lasten itsetunto vahvistuu ja ylpeys omasta kulttuurista kasvaa. Olen sitä mieltä, että lasten satukirjaidea oli hyvä. Tutkimustulokseni perustuvat tähän venäjänkielisten lasten sadutusprojektiin.

Äidinkieltä ei kuitenkaan voi täysin mitenkään tukea näin lyhyessä projektissa, kuin toteutin.

Sadutusprojektini oli pieni osa äidinkielen tukemista päivähoidossa. Lapset saivat positiivista kokemusta siitä, että heidän äidinkieltensä on arvokas. Se vahvisti heidän omaa kulttuurista identiteettiään. Äidinkielen tukeminen päivähoidon arjessa on merkityksellistä, jotta lapsi suhtautuu myönteisesti äidinkieleensä. Kun lapsella on turvallinen ja hyvä olo, hän viihtyy päiväkodissa. Se luo edellytyksiä lasten menestykselliseen kehitykseen.

Voisin sanoa, että tämän opinnäytetyön prosessi on vahvistanut minun identiteettiäni ja motivaatiotani. Se, että päiväkodissa arvostetaan kaikkia ihmisiä riippumatta kansallisuudesta, toi minulle edellytyksiä minäkuvani rakentamiseen. Myös venäläisille lapsille ja heidän vanhemmilleen on tärkeää, kun heidän kulttuuriansa arvostetaan ja se otetaan huomioon päiväkodin toiminnassa.

Ajattelen, että tulevaisuudessa voisin kehittää sadutusprojektia sillä lailla, että kerron lapsille itse keksimäni tarinan. Voisin myös lukea kielikerhossa erilaisia satuja, joissa käytetään rikasta äidinkieltä. Koska näin lasten sanavarasto rikastuu. Olisi mielenkiintoista kokeilla keksiä yhdessä lasten kanssa loruja. Näin lukiessaan, kuunnellessaan ja leikkiessään lapsi oppii luontevasti äidinkieltään.

Ensi kerralla ottaisin lapsia enemmän mukaan suunnitteluun. Esimerkiksi lapset voisivat itse ratkaista missä järjestyksessä sadut ovat satukirjassamme, minne laitetaan kuvat: ennen satuja vai niiden jälkeen. Antaisin lapsille mahdollisuuden päättää, missä he haluavat keksiä satua: päiväkodissa, ulkona vai retkillä, johon voisimme lähteä yhdessä, koska on todella tärkeää, että lapset huomaavat, kuinka heidän mielipiteitä arvostetaan.

Uudessa projektissa järjestäisin satukirjan julkaisujuhlan. Toteuttaisin sadutusprojektin parin kanssa, jotta olisi mahdollista järjestää julkaisujuhla. Silloin kutsumme juhlaan lasten vanhempia ja sukulaisia sekä päiväkodin henkilökuntaa. Juhlassa lukisin lasten satuja ja antaisin heille diplomit. Juhlassa lapsilla olisi mahdollisuus näyttää muille heidän satunsa ja piirustuksensa itse ja olla ylpeitä

niistä. Näin vanhemmat ja lapset saivat yhteisen kokemuksen siitä, että heidän kielensä otetaan huomioon ja sitä arvostetaan päivähoidossa. Se toisi edellytyksiä lapsen kaksikielisyyden kehittämiseen. Kun äidinkieltä arvostetaan kodin ulkopuolella, lapsikin arvostaa sitä ja haluaa käyttää kieltä. Lapsella on hyvä itsetunto ja hän haluaa oppia uutta. Näin lasten kielet kehittyvät samanaikaisesti

Olen miettinyt mistä haasteet ja ongelmat tulevaisuudessa voisivat johtua. Syynä voisi olla minun suomenkielen taitoni. Parempi kielen osaaminen vahvistaisi myös itsetuntoa ja antaisi rohkeutta, itsenäisyys ja oma päätöksentekokyky lisääntyisivät. Suomen kieli ei ole kuitenkaan minun äidinkieleni, joten joskus törmään sanoihin, joita en ymmärrä. Sen takia minun on kasvatettava sanavarastoani. Siksi olen käynyt kursseilla, ja aion jatkossakin käydä vastaavilla kursseilla kohentamassa kielitaitoani.

Kuvani kasvattajan työstä on monipuolinen, mutta uskon, että se kokemuksen karttuessa muuttuu vieläkin monipuolisemmaksi. Yksikään sadutuskerta ei muistuta toista. Toki vaikeuksiakin on tullut jonkun verran. Olen joutunut sellaisiin tilanteisiin, että en ole tiennyt miten olisi pitänyt reagoida tai miten olisi voinut toimia paremmin. Olen kuitenkin löytänyt omia toimintatapoja erilaisiin tilanteisiin. Minä en pidä kasvattajan työtä helppona. Kasvattajana teen jatkuvasti havaintoja ympäriltäni. Pidin päiväkirjaa, jossa analysoin työtäni ja omaa toimintaani. Usein mietin, mitä minä olen tehnyt väärin ja miten pitäisi reagoida ja mitä pitäisi sanoa. Jokaisen sadutuspäivän lopussa, mietin ja analysoin miten sadutus meni, miten onnistuin ja mitä minä voisin tehdä toisella tavalla ensi kerralla.

Sain mahdollisuuden hyödyntää ja kehittää omaa osaamistani varhaiskasvatuksen parissa sekä sain paljon tietoa sadutusmenetelmästä. Opin sadutusmenetelmän saduttaessani lapsia ja käytin hyväkseni teoriakirjana Karlssonin (2005) Sadutus – Avain osallistavaan toimintakulttuuriin –teosta, koska Liisa Karlsson, joka on kasvatustieteen tohtori, on tutkinut ja kehittänyt sadutusta monta vuotta. Voin käyttää sadutusmenetelmää tulevaisuudessa työskennellessäni lasten tai nuorten kanssa. Sadutusprojektini pitäminen antoi minulle lisää varmuutta erilaisten toimintatuokioiden vetämiseen.

Minulla oli projektissa mahdollisuus käyttää vahvuuksiani sekä luovuutta. Pääsin järjestämään sadutusprojektini itsenäisesti alusta loppuun saakka. Oli mielenkiintoista toteuttaa tällainen sadutusprojektini päiväkodissa. Olen saanut projektin aikana arvokasta kokemusta tulevaisuutta varten. Sadutusprojektissa saadut kokemukset ovat rohkaisseet minua oma-aloitteisemmaksi ja aktiivisemmaksi. Olen motivoitunut sadutuksesta ja toimin vastuullisesti. Vahvuuteni kasvattajana on se, että välitän aidosti lapsista. Olen kiinnostunut heidän kehittymisestään ja mielipiteistään sekä päiväkodissa viihtymisestään. Rohkaisen lapsia luottamaan omaan osaamiseensa.

Toimintani on muuttunut tehokkaammaksi. Pystyn nopeasti mukautumaan eri tilanteisiin. Olen oppinut näkemään pienet edistysaskeleet ja vahvistamaan lapsen motivaatiota. Olen pyrkinyt soveltamaan teoretietoa käytäntöön. Pystyn auttamaan ja ohjaamaan lapsia paremmin teoritietojen vaatimilla tasoilla. Minusta on tärkeää, että lapsista tuntuu mukavalta ja heillä on mielekästä toimintaa, jotta heidän motivaationsa olisi korkealla.

Nyt en ole vielä niin kehittynyt varhaiskasvatuksen kasvattajana kuin voisin ja tulen olemaan. Minusta minun vahvuuteni on se, että osaan olla lasten kanssa. Minulla on luonteva ja ammattimainen suhtautuminen lapsiin ja aikuisiin sekä työntekoon. Tärkeintä on varmasti se, että haluan olla tekemisissä lasten kanssa. Voisin vielä lisätä, että vaikka työ on välillä tosi raskasta, on se myös palkitsevaa. On hienoa nähdä ja jakaa lasten kanssa heidän oppimistaan ja kasvamistaan, ja saada onnistumisen elämyksiä.

Välillä tätä opinnäytetyötä kirjoittaessani olen huomannut, kuinka alussa vielä olen matkaani. Pedagogiset opinnot ovat ehdottoman tarpeellista valmennusta kasvattajan työhön, mutta uskon, että vasta itse työ muokkaa minusta kasvattaja. Olen hyvin onnellinen siitä, että olen löytänyt kasvattajan itsestäni ja uskon, että jonain päivänä minusta tulee todella hyvä kasvattaja. Voisin lopuksi sanoa, että lasten kasvattaja ei ole koskaan täysin valmis, vaan hänen on jatkuvasti täydennettävä taitojaan.

LÄHTEET

Alijoki, E. 1998. Pesästä pieni ponnistaa. Lasten varhaisten vuorovaikutustaitojen tukeminen. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 2005. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestä Talentia ry. Painotalo Auranen Oy.

Asetus lasten päivähoidosta 239/1973. Annettu Helsingissä 16.03.1973

Broman, M-L., Paananen, J., Seppälä, S., Stranius, M. & Ylijärvi, S. 2006. Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset ja aikuiset Lahden kaupungin varhaiskasvatuksessa. [viitattu 24.01.2011]. Saatavissa:
[http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/AE9B1BB3DD62E62DC225712300353661/\\$file/MaMu-k%C3%A4sikirja.pdf](http://www.lahti.fi/www/images.nsf/files/AE9B1BB3DD62E62DC225712300353661/$file/MaMu-k%C3%A4sikirja.pdf)

Fakta. 2001. Tietosanakirja. Helsinki: Faktum.

Halme, K., 2011. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa: Nurmilaakson, M. & Välimäki, A-L., 2011. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Unigrafia Oy- Yliopistopaino. ry, 86-101 Saatavissa: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/d9e0eb99-ef75-4704-a185-14aa8cbf9366>

Hassinen, S. 2005. Lapsesta kasvaa kaksikielinen. Jyväskylä: Gummerus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin.

Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta am-

mattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

Kalliala, M. 2008. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus yliopistopaino.

Karlsson, L. 1999. Saduttamalla lasten kulttuuriin. Verkostotyön tuloksia Kuperkeikkakyydissä. Saarijärvi: Gummerus.

Karlsson, L. 2000. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa. Helsinki: Edita.

Karlsson, L. 2001. Sadutus pähkinäkuoressa. Lapset kertovat ja tomivat ry [viitattu 21.11.2010]. Saatavissa:

<http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutusohje.htm>.

Karlsson, L. 2005. Sadutus – Avain osallistavaan toimintakulttuuriin. 2. korjattu ja täydennetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Korpilahti, P. 2007. Lapsen monet reitit kaksikieliseksi – haasteita ja mahdollisuuksia. Teoksessa: Latomaa, S. (toim.) Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen. Helsinki: Opetushallitus. [viitattu 11.09.2011]. Saatavissa:

http://www.oph.fi/download/46930_OPH_oma_kieli_03092007_www_lock.pdf

Kuusisto, A., 2010. Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia. Monikulttuuriset lapset ja aikuiset päiväkodeissa (MUCCA) -hanke. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Tutkimuksia 2010:3. [viitattu 24.01.2011]. Saatavissa:

<http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/3dd05c00453811109c77fd378932410c/mucca.pdf?MOD=AJPERES>

Lahden kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 30.12.2005. [viitattu 18.01.2011]. Saatavissa:

[http://lahti.fi/www/images.nsf/files/CBC954EDDE948D68C22576F20041F0B6/\\$file/Lahden%20kaupungin%20varhaiskasvatussuunnitelma.pdf](http://lahti.fi/www/images.nsf/files/CBC954EDDE948D68C22576F20041F0B6/$file/Lahden%20kaupungin%20varhaiskasvatussuunnitelma.pdf)

Lapset kertovat ja toimivat ry, 2010. Lapset kertovat ja toimivat. [viitattu 21.11.2010]. Saatavissa: <http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/index.html>

Lepola, O. 2000. Ulkomaalaisesta suomenmaalaiseksi. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Mikkola, P. 2001. Kahden kulttuurin taitajaksi. Maahanmuuttajaoppilaan monikulttuurinen identiteetti, tavoitteet ja toiminta. Turku: Turun yliopisto.

Mäkelä, T. 2007. Miksi äidinkieli tarvitsee tukea? Teoksessa: Latomaa, S. (toim.) Oma kieli kullaa kallis. Opas oman äidinkielen opetukseen. Helsinki: Opetushallitus. [viitattu 11.09.2011]. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/46930_OPH_oma_kieli_03092007_www_lock.pdf

Paavola, H. & Talib, M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Protasova, E. 2003. Протасова, Е. Ю. 2003. Двухязычный детский сад: организация жизнедеятельности. Дошкольное воспитание 9/2003, 62-66.

Protasova, E. 2006. Протасова, Е. Ю. 2006. Как в Финляндии говорят и пишут по-русски. Русский язык в школе 2/2006, 90-94.

Protasova, E. & Rodina, N. 2005. Протасова, Е. Ю. & Родина, Н. М. 2005. Многоязычие в детском возрасте. СПб: Златоуст.

Protasova, E. & Rodina, N. 2010. Протасова, Е. Ю. & Родина, Н. М. 2010. За рубежом русские школы: история и современность. Русский язык в школе 1/2010, 69-74.

Raina, L. & Haapaniemi, R. 2005. Yksilöt yhdessä. Kasvatus ja persoonan laatu. Helsinki: Arator, 111-125.

Rasku-Puttonen, H. 2006. Oppijoiden yhteisö, osallisuus ja kasvattajan merkitys. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A-R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Gummerus Kirjapaino Oy.

Riihelä, M. 2002. Lyhyesti sadutuksen ideasta. Lapset kertovat ja tomivat ry [viitattu 21.11.2010]. Saatavissa:
http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/lapset/Julkaisut/ARTIKKELIT/Sadutuksesta_lyhyesti_Monika.htm

Ruoppila, I. 1999. Lasten tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Teoksessa: Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. 1999. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Gummerus, 26-57.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammi.

Sadutus 2007. Lapset kertovat ja tomivat ry [viitattu 21.11.2010]. Saatavissa:
<http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutusohje.htm>

Sadutus 2010. Lapset kertovat ja tomivat ry [viitattu 21.11.2010]. Saatavissa:
http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/Sadutus/sadutus_paa.htm#Alku

Seppälä, S., Broman, M-L., Himilä, A., Jehkonen, U., Mikkola, P., Pakkanen, P., Salmi, P. & Tukia, K. 2011. Suunnitelma S2-opetuksen järjestämisestä Lahden varhaiskasvatuksessa. Viherlaakson päiväkodin johtajan tekijälle luovuttama moniste.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Yliopistonpaino. [viitattu 11.09.2011]. Saatavissa:
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3703.pdf&title=Maahanmuuttajatyon_kehittaminen_varhaiskasvatuksessa_fi.pdf

Suomen perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Tolonen, K. 2001. Lapsen varhaisen kielenkehityksen tukeminen. Teoksessa: Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Pienet päivähoitossa. Alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY, 163-178.

Varkaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Saarijärvi: Gummerus.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Tammi.

LIITTEET

LIITE 1 Kirje lasten vanhemmille

LIITE 2 Palautelomake vanhemmille

LIITE 3 Palautelomake Viherlaakson päiväkodin henkilökunnalle

LIITE 4 Kiitoskirje lapsille ja vanhemmille

LIITE 5 Lasten satukirja

LIIITE 1 Kirje lasten vanhemmille

Дорогие родители!

Меня зовут Виртанен Ольга. Я учусь на социального педагога в Высшей профессиональной школе г.Лахти. Собираю материал для дипломной работы в детском саду "Зеленая долина". Целью дипломной работы является создание детской книжки сказок и рассказов, которая будет опубликована в электронном виде. В данной книжке будут придуманные детьми сказки, а также их рисунки.

В работе с детьми будет использован метод, который учитывает индивидуальные особенности ребенка. Этот метод заключается в том, что я буду мотивировать ребенка придумывать и рассказывать свои сказки, истории и рассказы, которые я буду слушать и записывать слово в слово.

Целью данной работы является поддержание родного языка у детей, использование его в общении и приобщение к родной культуре.

Работать буду весной этого года, каждая семья получит готовую детскую книжку в конце весны. Прошу написать ваш электронный адрес, по которому я отправлю вам готовую книжку.

В своей работе я не буду опубликовывать имена детей.

Мой ребенок

(имя).....может участвовать в приготовлении детской книжки сказок и его рассказы и рисунки можно использовать в дипломной работе Виртанен Ольги.

да..... нет.....

_____

электронный адрес

_____

дата место

_____

подпись

Я отвечу на все ваши интересующие вопросы, которые касаются моей дипломной работы.

Виртанен Ольга
olga.virtanen@lpt.fi

HYVÄT VANHEMMAT

Nimeni on Olga Virtanen ja olen sosionomiopiskelija Lahden ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Viherlaakson päiväkodin kanssa. Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä yhdessä venäjäkielisten lasten kanssa satukirja sähköisessä muodossa. Satukirjassamme tulee olemaan lasten keksimiä tarinoita sekä piirustuksia. Menetelmänä käytän sadutusta, jossa korostuvat lapsilähtöisyys ja lasten kuuleminen. Pyydän lasta kertomaan oman kertomuksensa, jonka minä kuuntelen ja kirjoitan niin kuin hän sen kertoo. Tavoitteena on äidinkielen tukeminen sekä rohkaista lapsia puhumaan omaa äidinkieltään ja olemaan ylpeitä omasta kulttuuristaan.

Työstämme satukirjaa kevään aikana. En julkaise lasten nimiä ja sadut sekä piirustukset tulevat satukirjaan nimettöminä. Jokainen perhe saa oman kirjansa kevään lopussa sähköpostitse.

Lapseni (lapsen nimi)_____ saa osallistua satukirjan tekemiseen ja luovuttaa satuja sekä piirustuksia Olga Virtasen opinnäytetyöhön.

KYLLÄ___EI___.

---

sähköpostinne

Paikka ja päivämäärä

Allekirjoitus

Vastaan mielelläni opinnäytetyötäni koskeviin kysymyksiin.

Ystävällisin terveisin,
 Olga Virtanen
 olga.virtanen@lpt.fi

LIITE 2 Отзывы родителей (Palautelomake vanhemmille)

Что Вы думаете о проекте по созданию Детской книжки сказок? (Mitä mieltä olette lasten satukirjaprojektistani?)

Как Ваш ребенок относился к участию в этом проекте? Рассказывал ли Ваш ребенок про этот проект дома? Если да, то что он рассказывал про этот проект? (Miten lapsenne suhtautui projektiin osallistumiseen? Puhuiko lapsenne kotona satukirjaprojektistani? Jos kyllä, niin mitä hän on kertonut satukirjaprojektista?)

Что было хорошего в этом проекте? (Mikä oli hyvä mielestänne satuprojektistasi?)

Как проект по созданию Детской книги сказок можно было бы усовершенствовать?(Miten satukirjaprojektini olisi voinut kehittää?)

Дополнительные пожелания и отзывы (Mutta palautetta):

СПАСИБО ЗА ВАШИ ОТЗЫВЫ!!!!!!!!!!

KIITOS PALAUTTEESTANNE!

LIITE 3 Palautelomake Viherlaakson päiväkodin henkilökunnalle

Nimeni on Olga Virtanen ja olen sosionomiopiskelija Lahden ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyöni yhteistyössä Viherlaakson päiväkodin kanssa. Opinnäytetyöni tavoitteena on tehdä yhdessä venäjäkielisten lasten kanssa satukirja, joka on sähköisessä muodossa. Satukirjassamme on lasten keksimiä tarinoita sekä piirustuksia. Menetelmänä käytän sadutusta, jossa korostuvat lapsilähtöisyys ja lasten kuuleminen. Sadutuksessa kehotan lasta kertomaan oman kertomuksen, jonka minä kuuntelen ja kirjoitan sanatarkasti ylös. Tavoitteena on äidinkielen tukeminen sekä rohkaista lapsia puhumaan omaa äidinkieltään ja olemaan ylpeitä omasta kulttuuristaan.

Mitä mieltä olette venäjäkielisten lasten satukirjaprojektistani?

Mikä oli hyvää mielestänne satuprojektissani?

Miten satukirjaprojektiani olisi voinut kehittää?

Mutta palautetta:

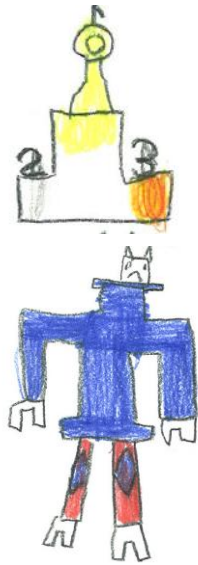
KIITOS PALAUTTEESTANNE!

LIITE 4 Kiitoskirje lapsille ja vanhemmille

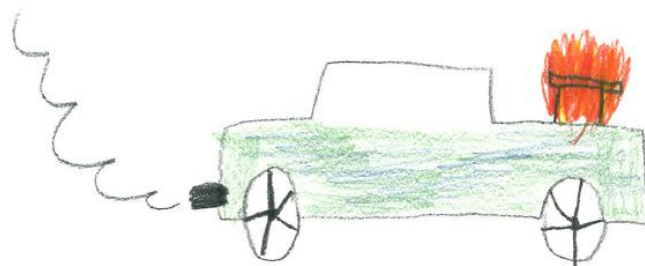
LIITE 5 LASTEN SATUKIRJA

Детская

КНИЖКА СКАЗОК

Lasten satukirja

Сказка про пряничного человечка

Он шел по лесу, потом он пошел в машину свою. Потом он домой поехал, покушал и поехал опять на машине в магазин. В маркети он поехал.

Satu pippuri-hahmosta

Hän käveli metsässä, sitten hän meni omaan autoonsa. Sitten hän kotiin lähti, söi ja ajoi taas autollaan kauppaan. Markettiin hän ajoi.

Лето- Мама

Это мама у нее длинные волосы. Это дерево, оно большое. А вот эти, их один, два, три, четыре, пять, шесть. А вот это солнышко. Оно одно, а это тучки их 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. А эти ракеты полетели в космос. А вот эта травка она зелененькая. Мама гуляет, и она берет цветочек для мамы, папы. Миланы и Илины. Мама залезла на деревья и убрала листочки. Мама пошла посмотреть на солнышко, оно яркое. А потом мама полетела в космос. В космос в Испанию. А потом мама пришла домой и дала цветочки Саши, мама, папе, Милане и Илине. Саша у нас был в гостях. Он сам к нам пришел, у него есть ключики. А потом мама пошла домой, покушала, поспала и опять на улицу пошла.

Kesä- Äiti

Hän on äiti ja hänellä on pitkät hiukset. Se on puu, se on iso. Ja niitä on yksi, kaksi, kolme, neljä, viisi, kuusi. Ja tuo on aurinko, se on yksin. Pilviä on monta, niitä on 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. Ja nuo raketit lähtivät avaruuteen. Ja se on ruoho, se on vihreää. Äiti kävelee ja hän poimii kukan äidille, isälle, Milanalle ja Ilinalle. Äiti kiipeää puuhun ja kerää lehtiä. Äiti menee katsomaan aurinkoa, se on kirkas. Ja sitten äiti lensi avaruuteen. Avaruuteen Espanjaan. Ja sitten äiti tuli kotiin ja antoi kukkia Sashalle, äidille, isälle, Milanalle ja Ilinalle. Sasha oli meillä kylässä. Hän itse tuli meille, hänellä on avaimet. Ja sitten äiti meni kotiin, söi, nukkui ja taas meni ulos.

Про котика

Вот это, это просто котик. Он тоже гуляет. Он далеко отлетает. Он тебя укусит. Там опасность. Смотрю на котиков. Правда, очень красиво? Котики по травке ходят. И она исчезла. Там есть такой олень. Я сейчас посмотрю где зеленая травка. Там еще тележка. Она на котика похожа. Олень может летать. Бабочка летает с крылышками. Бабочка хочет котика съесть. Надо его схватить, чтобы его забрала фея.

Kissasta

Se on, se on vaan kissa. Häinkin kävelee. Hän on kaukana. Hän puree sinua. Tuolla on vaara. Katson kissoja. Onko totta, että on näin kaunista? Kissat kävelevät ruoholla. Ja se katosi! Tuolla on sellainen poro. Nyt minä katson missä on vihreä ruoho. Tuolla on myös kärry. Se on kissan näköinen. Poro osaa lentää. Perhonen lentää siipien kanssa. Perhonen haluaa syödä kissan. Pitää hänet siepata, jotta hänet ottaa itselleen haltijatar

.....

Кто это? Это....Что это такое? Это деревья. Что это? Что это? Это солнышко. Красиво...мммммммм...Маме подарок.

.....

Kuka se on? Se on....Mitä se on? Ne ovat puita. Mitä se on? Mitä se on? Se on aurinko. On kaunista....mmmm..Äidille lahia.

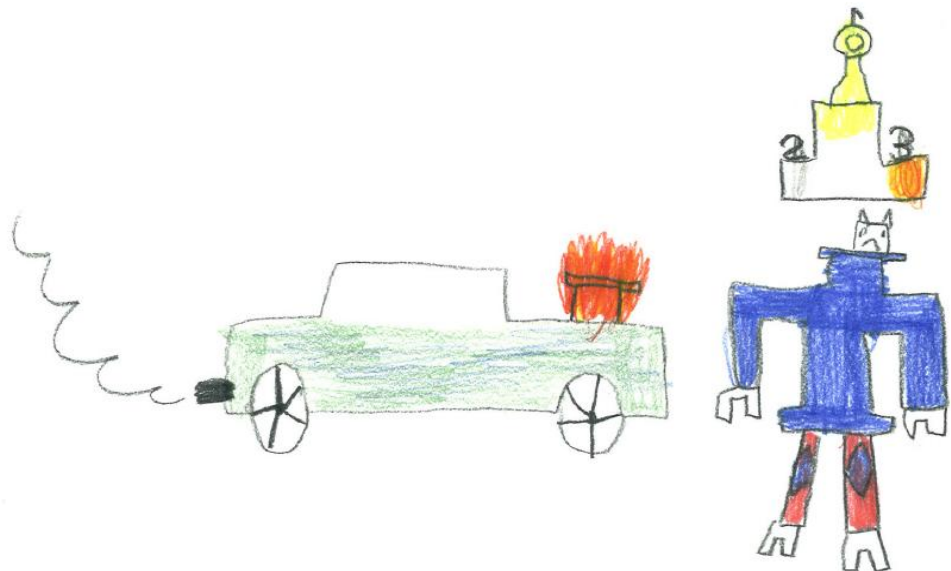

Про машину, которая ломалась на гонгах.

У нее эта зеленый цвет с синим. Она очень быстро ездить. У нее нагревался мотор, и она это ломалась. У нее скорость была до ста. Один раз она перевернулась. Машина по имени Синяя машина выиграла в гонках. У этой машины имя Зеленый с синим. У машины по имени Синяя была скорость до двести. Она всегда выигрывала. А вот эта машина по имени Зеленая с синим была по правде трансформером. Она потому что трансформировалась и рассердилась на эту, которая побеждала. Он трансформировался. У него наколенники были синими, а ноги красными. Он был непробиваемый, если кто будет стрелять. Он добрый. Он очень сильный. Один раз он случайно не раздавил одну машину ногой.

Autosta, joka meni rikki kilpa-autoilussa

Sillä on vihreä väri ja sinisen kanssa. Se kulkee tosi nopeasti. Sen moottori lämpenee ja se meni rikki. Sillä nopeutta oli sataan asti. Yhden kerran se kellahti kumoon. Auto nimeltään "Sininen auto" voitti kisan. Tällä autolla nimenä on "Vihreä sinisen kanssa". Autolla nimeltä "Vihreä sinisen kanssa" voi ajaa kahteen sataan asti. Se on voittanut aina. Ja tämä auto nimeltä "Vihreä sinisen kanssa" oli oikeasti transformeri. Koska se transformoi ja suuttui sille, joka sen olisi voittanut. Se transformoi. Hänellä polvisuojat olivat siniset, ja jalat punaiset. Hän oli läpipääsemätön, jos joku ampuu. Hän on hyväntahtoinen. Hän on tosi vahva. Yksi kerta hän sattumalta ei musertanut erästä autoa jalalla.

Зеленая машинка

На дорогу едет машинка зеленая. Дорога. На дороге машина едет, прямо сюда едет. Дождик и мячик. Машина быстро едет. Брр брр брр бррр...мммммм...мммммм...бжу бжу. Такси едет прямо сюда. Едет быстро.

Vihreä auto

Tielle ajaa vihreä auto. Tie. Tiellä auto ajaa, ajaa just suoraan. Sade ja pallo. Auto ajaa nopeasti. Brr brr brr rr...mmmmmm...mmmmmm...bzhu bzhu. Taksi ajaa just tänne. Ajaa nopeasti.

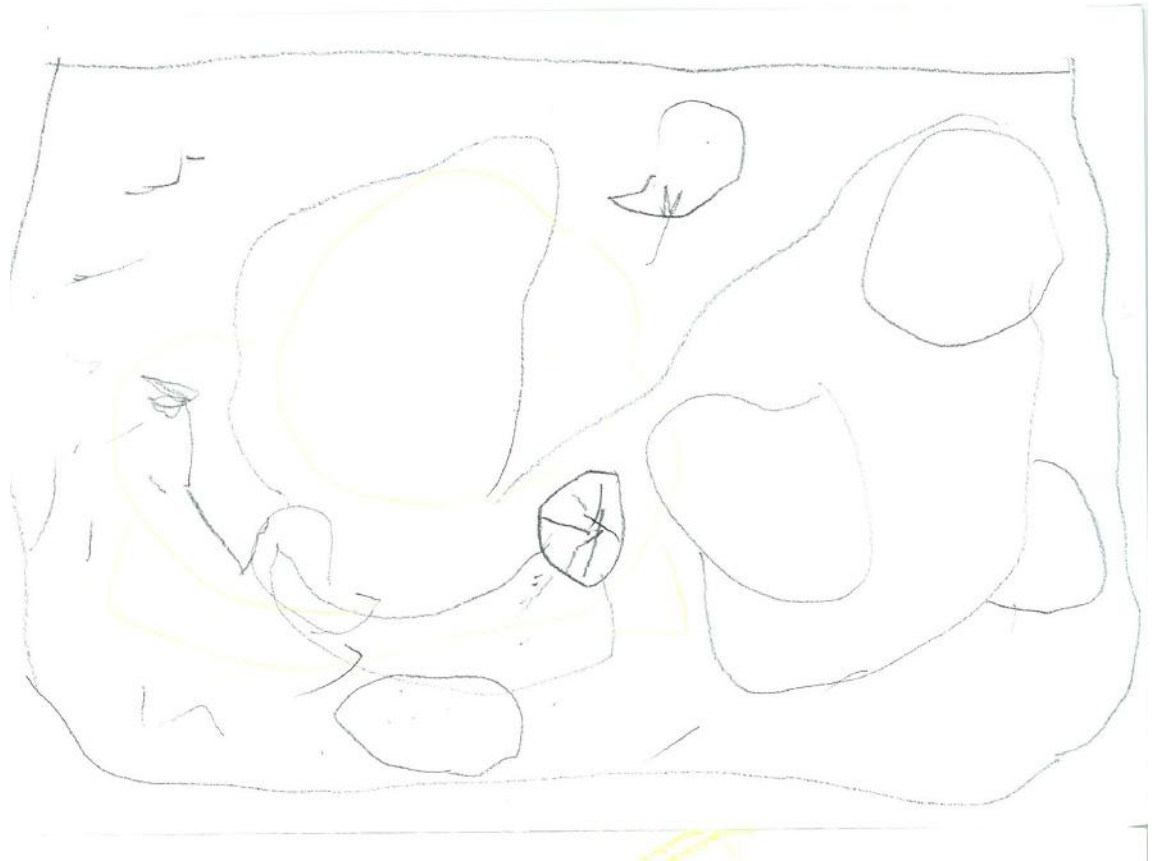

Про паровозик.

Ехать мог. Она едет на круг. Нужно ехать и открыть дверь. Они едут. Закрываются.

Veturista

*On voinut ajaa. Se ajaa ympyrälle. Pitää ajaa ja avata ovi.
Ne ajavat. Sulkeutuivat.*

Про трансформиров и их друга Гари

Гари был волшебником. У него была волшебника палочка, метла волшебная, черные волосы и круглые очки. Он был худеньким. У него был старший брат. На день рождение его брата Гари делал яичницу. Пока брат разбирал подарки, Гари сказал : Мой брат похож на свинью в парике. Они сражались с одним плохим роботом. Потому что роботы сильнее, у них есть мощные пушки. Пришли на день рождения трансформеры. Они не влезли в дверь и случайно ее сломали. Трансформеры не знали кто у Гари брат или сестра. И они подарили ему куклу. Куклу звали Маша. Маша собирала грибочки и принесла их домой к мишке. У нее есть красная шапочка. Машенька села на стульчик и сказала, что не буду есть из папиной миски и сломала стульчик.

Transformereista ja heidän kaverista Garista

Gari oli taikuri. Hänellä oli taikasauva, taikaluuta, mustat hiukset ja pyöreät silmälasit. Hän oli laiha. Hänellä oli isovelji. Veljen syntymäpäivänä Gari valmisti paistettua muna. Kun veli katsoi lahjoja, Gari sanoi: ” Minun veli näyttää sialta peruukissa. ” He taistelevat yhden pahan robotin kanssa. Koska robotit ovat vahvempia, heillä on teholliset tykit. Transformerit tulivat syntymäpäiville. He eivät mahtuneet ovesta ja vahingossa rikkoivat sen. Transformerit eivät tienneet kuka Garilla on, sisko vai veli? Ja he antoivat lahjaksi nukken. Nukken nimi oli Masha. Masha keräsi sienii ja toi niitä kotiin karhulle. Hänellä on punainen hattu. Masha istui tuolille ja sanoi että en syö isän kulhosta ja rikkoi tuolin.

ГАРИ

Трансформеры. Месть падших. 2 серия.

Октимус и его друзья зашли в лес. Неожиданно Октимус потерял свое сердце. Они сражались с плохим. Потом он убит был. Потом его привезли в команду на самолете. Потом они хорошим поклоняли Октимуса. Потом его друзья опять сражались с плохими: Мегатроном и вертолетом. Потом два улетели прямо. Один превратился в танк и ехал быстро. Второй летел. Потом они залетели в свой дом. Потом они полетели к ним в гости, к плохим. Потом они их победили и взяли их искру. Воткнули в Октимуса и он встал и приклеил к себе все это оружие и полетел к плохим. Он убил самого плохого.

Transformerit. Toinen osa.

Oktimus ja hänen ystävänsä menevät metsään. Odottamatta Oktimus kadotti hänen sydämensä. He taistelivat pahiksien kanssa. Sitten hän oli tapettu. Sitten hänet on kuljetettu lentokoneella joukkueen. Sitten he kumartavat Oktimus hyvälle. Sitten hänen ystävänsä taas taistelivat pahiksien kanssa: Megatronin ja helikopterin kanssa. Sitten kaksi lensivät suoraan. Yksi muuttuu panssarivaunuksi ja ajoi nopeasti. Toinen lensi. Sitten he lensivät omaan kotiin. Sitten he lensivät heidän kylään, pahiksille. Sitten he voittivat heidät ja ottivat heidän kipinän. Ja pistivät Oktimusiin ja hän nousi ja liimasi kiinni itselleni kaikki aseet ja lensi pahoihin. Hän tappoi pahiksen.

День рождения

У меня было день рождения. Потом Илину оставили дома у Кристины и Лены. Потом Илину привезли ко мне. Потом Саша сначала пришел ко мне. Потом Кристина и Лена и спели мне песню "С днем рождения". Они подарили мне подарки: Саша – бусы, Лена – Машу, а Кристина - бусы.

Syntymäpäivä

Minulla oli syntymäpäivä. Ilina oli jättänyt Kristinan ja Lenan kotiin. Sitten Ilinan on tuonut minun luo. Sitten Sasha tuli minun luo. Kristina ja Lena lauloivat minulle laulun " Hyvää syntymäpäivää". He antoivat lahjoja: Sasha- helmet, Lena- Masha, ja Kristina- helmet.

Про Шрека

Шрек жил на болоте, Он был людоед. Он был хорошим. У него был осел и кот в сапогах и Фиона жена его. Она была принцессой. Шрек нашел осла, когда осел убежал. Он убежал от рыцарей. И потом осел нашел Шрека.

Shrekista

Shrek asui suolla. Hän oli ihmissyöjä. Hän oli hyvä. Hänellä oli aasi ja kissa saappaassa ja vaimo Fiona. Hän oli prinsessa. Shrek on löytänyt aasin, kun se pakeni. Se pakeni ritarilta. Ja sitten aasi löysi Shrekin.

Про жирафа

Жираф пошел по дорожке, потом пошел в свой жирафный домик. У жирафа родились двое деток. Потом он встретил кавото. Потом он пошел домой, покушал и потом поспал. Потом встал, потом взял книжку про жирафов. Прочитал ее. Там было написано про всех красивых жирафов. Он даже всю эту книгу прочитал. Он заснул и не успел пойти в свою кровать даже.

Kirahvista

Kirahvi käveli tiellä, sitten hän meni omaan kirahviseen taloon. Kirahville syntyi kaksi lasta. Sitten hän tapasi jonkun. Sitten hän meni kotiin, söi ja sitten nukkui. Sitten heräsi, sitten otti kirjan kirahvista. Luki sen. Siellä oli kirjoitettu kaikista kauniista kirahveista. Hän luki koko kirjan. Hän nukahti ja ei ehtinyt menemään omaan sänkyynsä jopa.

Про котика

*Это опасность. Там в опасности Дзин–дзин-ди-лей.
Котик ням-ням делает. Котик пьет. Котику надо
пить. Котик в опасности. Дзин–дзин-ди-лей схватить
и съест его....rrrrrrrrrrrrr.*

Kissasta

*Se on vaara. Tuolla vaarassa on Dzin-dzin-di-lej. Kissa njam-njam
tekee. Kissa juo- Kisan pitää juoda. Kissa on vaarassa. Dzin-dzin-
di-lej seipaa ja syö hänet.....rrrrrrrrrrrr*